

Príloha 6

**Ex-ante hodnotenie špecifických priorít NSRR
„2.2 Výskum a vývoj“ a „2.3 Infraštruktúra vysokých škôl“**

Záverečná správa

Zvolen, február 2007

Ex-ante hodnotenie špecifických priorít NSRR

„2.2 Výskum a vývoj“ a „2.3 Infraštruktúra vysokých škôl“

Záverečná správa

Koordinátor hodnotenia: doc. Ing. Hubert Paluš, PhD.

Autori správy: doc. Ing. Hubert Paluš, PhD.

Ing. Radomila Horňáková

Ing. Jan Dvořáček

Ing. Ján Parobek, PhD.

Ing. Marián Vollmann

OBSAH

Zoznam skratiek	4
Zoznam tabuliek	5
Úvod a zhrnutie	6
1. Hodnotenie analýzy výskumu a vývoja a infraštruktúry vysokých škôl	13
1.1. Súčasná situácia v oblasti výskumu a vývoja a infraštruktúry vysokých škôl	13
1.2. Analýza prioritných osí Výskum a vývoj a Vývoj a výskum v Bratislavskom kraji ...	14
1.3. Analýza prioritnej osi Infraštruktúra vysokých škôl	16
1.4. Identifikácia potrieb a SWOT analýza	16
2. Hodnotenie navrhovanej stratégie	18
2.1. Logický rámec a zdôvodnenie stratégie	18
2.1.1. Tematické zameranie OP VaV	19
2.1.2. Územné zameranie OP VaV	21
2.2. Konzistentnosť stratégie	25
2.3. Súvislosti medzi navrhovanými prvkami stratégie	25
2.4. Miera rizika navrhovaných priorít a opatrení stratégie	26
2.5. Finančný rámec stratégie	27
3. Hodnotenie očakávaných výsledkov a dopadov	28
3.1. Charakter a štruktúra navrhovaného súboru indikátorov	28
3.2. Kvantifikácia indikátorov	28
3.3. Očakávané dopady na špecifické prioritné oblasti	34
3.3.1. Rovnosť príležitostí	34
3.3.2. Životné prostredie	34
3.3.3. Malé a stredné podnikanie a konkurencieschopnosť	34
3.3.4. Inovácie	34
3.3.5. Zamestnanosť a trh práce	35
4. Hodnotenie koherencie OP s politikami a strategickými dokumentmi Spoločenstva a SR	36
4.1. Koherencia s politikami a strategickými dokumentmi Spoločenstva	36
4.2. Koherencia s politikami a strategickými dokumentmi SR	38
5. Hodnotenie implementačného systému priorít	40
5.1. Systém riadenia a kontroly	40
5.2. Systém monitorovania a hodnotenia	41
5.3. Systém finančného riadenia a kontroly	43
6. Využitie odporúčaní ex-ante hodnotiteľa v procese tvorby OP	44
Použitá literatúra	45

ZOZNAM SKRATIEK

CKO	- centrálny koordinačný orgán
EES	- Európska stratégia zamestnanosti (z angl. European Employment Strategy)
ERA	- Európsky výskumný priestor (z angl. European Research Area)
ERDF	- Európsky fond regionálneho rozvoja (z angl. European Regional Development Fund)
EK	- Európska Komisia
EPO	- Európsky patentový úrad (z angl. European Patent Office)
EUROSTAT	- Štatistický úrad EÚ (z angl. Statistical Office of the European Communities)
EÚ	- Európska Únia
EÚ-15	- členské štáty Európskej Únie do 31.4.2004
EÚ-25	- členské štáty Európskej Únie od 1.5.2004 do 31.12.2006
FTE	- ekvivalent plného úväzku (z angl. Full Time Equivalent)
HDP	- hrubý domáci produkt
IKT	- informačné a komunikačné technológie
ITMS	- Informačný monitorovací systém
KF	- Kohézny fond
MŠ SR	- Ministerstvo školstva Slovenskej republiky
NSRR	- Národný strategický referenčný rámec
NUTS	- Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques – systém štatistických územných jednotiek
OP VaV	- Operačný program Výskum a vývoj
SR	- Slovenská republika
SUS	- Strategické usmernenia Spoločenstva
ŠF	- štrukturálne fondy
MF SR	- Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MV	- monitorovací výbor
NMV	- národný monitorovací výbor pre NSRR
RO	- riadiaci orgán
RPP	- relatívny počet publikácií
SEA	- strategické environmentálne hodnotenie (z angl. Strategic Environmental Assessment)
SORO	- sprostredkovateľský orgán
SWOT	- SWOT analýza (z angl. Strengths/Weaknesses/ Opportunities/Threats)
USPTO	- Úrad pre patenty a ochranné známky USA (z angl. United States Patent and Trademark Office)

ZOZNAM TABULIEK

Tab. 1	Prepojenie medzi potrebami (P), disparitami (D) a faktormi rozvoja (FR)	17
Tab. 2	Prezentácia globálneho cieľa, priorít, opatrení a rámcových aktivít OP VaV ..	22
Tab. 3	Priemet potrieb na ciele opatrení prioritných osí a globálneho cieľa OP VaV.	25
Tab. 4	Poradie významnosti ohrození pre implementáciu opatrení prior. osí 1 a 2 ...	26
Tab. 5	Prerozdelenie finančných prostriedkov OP VaV na prioritné osi	27
Tab. 6	Kvantifikované hodnoty kontextových indikátorov	29
Tab. 7	Kvantifikované hodnoty programových indikátorov	31

ÚVOD A ZHRNUTIE

Operačný program Výskum a vývoj (ďalej iba „OP VaV“) predstavuje programový dokument Slovenskej republiky, na základe ktorého bude poskytovaná podpora pre rozvoj vedomostnej ekonomiky v rokoch 2007 – 2013. Dokument definuje globálny cieľ, prioritné osi a opatrenia a aktivity, ktoré budú podporované na území cieľov Konvergencia a Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť v období rokov 2007 – 2013 využitím finančnej pomoci Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ďalej iba „ERDF“). Z geografického hľadiska OP VaV pokrýva celé územie Slovenskej republiky.

OP VaV nadväzuje na ciele a priority Národného strategického referenčného rámca 2007 – 2013 (ďalej len „NSRR“) ako základného strategického programového dokumentu SR. OP VaV implementuje a bližšie rozpracováva strategickú prioritu NSRR „Znalostná ekonomika“.

Do procesu prípravy OP VaV bol zapojený aj ex-ante hodnotiteľ. Jeho úlohou bolo v spolupráci so spracovateľmi programu priebežne predkladať hodnotiace stanoviská a námety k jednotlivým častiam dokumentu v súlade s rámcovými zadávacími podmienkami pre vykonanie ex-ante hodnotenia. Projekt ex-ante hodnotenia bol rozdelený na fázy, ktorých výsledkom boli hodnotenia a odporúčania zamerané hlavne na zhodnotenie:

- a) analýzy danej oblasti špecifickej priority v SR, vrátane SWOT,
- b) zdôvodnenia a konzistencie stratégie vrátane navrhovaných priorít, cieľov a navrhovanej výšky a štruktúry investícií na tieto priority,
- c) očakávaných výsledkov a dopadov plánovaných intervencií, príspevie ku kvantifikácii cieľov navrhovaných intervencií,
- d) koherencie s politikami a strategickými národnými a regionálnymi dokumentmi SR a s politikami a strategickými dokumentmi Spoločenstva,
- e) navrhovaného implementačného systému priorít - procedúr riadenia, monitorovania a hodnotenia a finančného riadenia.

Záverečná správa je členená na kapitoly, ktoré hodnotia jednotlivé časti OP VaV. Správa nevyčleňuje samostatnú kapitolu „Metodika“, avšak metódy použité pri hodnotení sú zakomponované priamo v texte správy.

Časť všeobecná charakteristika situácie v oblasti výskumu a vývoja a infraštruktúry vysokých škôl analyzuje súčasný stav a definuje významné zmeny, ktorými prešla Slovenská republika, a ktoré majú zásadný dopad na súčasnú situáciu a rovnako aj na budúce smerovanie krajiny. Za najzásadnejšie zmeny sú považované prechod od centrálne plánovanej ekonomiky na ekonomiku trhovú, plná integrácia do Európskej únie (EÚ) a uskutočnenie hlbokých štrukturálnych reforiem. Dlhodobú konkurencieschopnosť krajiny je

možné zabezpečiť len vytvorením vhodných podmienok pre vedomostnú ekonomiku. Výskum a vývoj a technologické inovácie sú nenahraditeľným a najväčším zdrojom vysoko kvalitných poznatkov. Sú nosným pilierom každej vedomostnej ekonomiky. Analýza správne kladie dôraz na to, že práve v súčasnom období má Slovensko jedinečnú šancu s pomocou štrukturálnych fondov vybudovať účinný národný inovačný systém, čoho hnacím motorom by mal byť práve Operačný program Výskum a vývoj.

Analýza definuje základné problémy slovenského výskumu a vývoja, kde za najzásadnejšie sú považované:

- nevyhovujúce technické vybavenie pracovísk výskumu a vývoja,
- fragmentácia a nekoordinovanosť pracovísk výskumu a vývoja,
- slabé prepojenie a využívanie výsledkov výskumu a vývoja v praxi.

Analytická časť OP VaV poukazuje na existujúce disproporcie medzi úrovňou výskumu a vývoja v SR a ostatných krajinách EÚ 15. Analýza obsahuje množstvo komparatívnych informácií, avšak niektoré výstupy získané analýzou nekorešpondujú s navrhnutými indikátormi OP VaV. Navrhujeme preto doplniť analýzu OP VaV o časti, ktoré by priamo nadväzovali na identifikované indikátory, čím by sa zabezpečila lepšia prepojenosť analytickej časti samotného návrhu stratégie dokumentu a kontrolných mechanizmov.

Slovensko je z teritoriálneho hľadiska rozdelené na Bratislavský kraj (cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť) a zvyšok Slovenska (cieľ Konvergencia). Prioritná os „Výskum a vývoj v Bratislavskom kraji“ je z tematického hľadiska totožná s analýzou prioritnej osi „Výskum a vývoj“ a takisto rieši rovnakým spôsobom nevyhnutné opatrenia, prostredníctvom ktorých sa bude financovať celé územie Slovenskej republiky v oblasti výskumu a vývoja.

OP VaV konštatuje, že väčšina vysokých škôl je v zlom technickom stave, čoho dôsledkom sú vysoké prevádzkové náklady. Väčšina budov bola postavených v rokoch 1951 až 1983. Kvalita a úroveň poskytovania vzdelávania súvisí aj so stavom budov a objektov využívaných vysokými školami a ich vnútorným vybavením. Dôsledkom nízkych investícií do infraštruktúry je neuspokojivý technický stav veľkého počtu budov, morálna a fyzická zastaranosť technických zariadení, vysoké prevádzkové náklady a nedostatok moderných technológií využívaných vo vyučovacom procese. Z ex-ante hodnotenia vyplýva, že uvedené údaje vzťahujúce sa k stavu infraštruktúry vysokých škôl nie sú považované za dostatočné, pretože ich vypovedacia schopnosť nie je relevantná na určenie stavu infraštruktúry vysokých škôl. Navrhujeme doplniť tieto údaje o presné informácie o vekovej štruktúre budov vysokých škôl podrobne podľa regionálneho členenia, čo by podľa nás malo napomôcť k efektívnejšej adresnosti finančnej podpory v tejto oblasti.

Na analýzu súčasného stavu vedy a výskumu v SR nadväzuje SWOT analýza. Hodnotitelia identifikovali zoznam potrieb, ktoré OP VaV neobsahoval a odporučili upraviť

pôvodný návrh SWOT analýzy. Návrh SWOT analýzy je súčasťou správy k prvej fáze ex-ante hodnotenia. Na základe navrhovaných zmien vo SWOT analýze hodnotitelia odporučili upraviť formuláciu pôvodne navrhovaných faktorov rozvoja. Upravené definície faktorov rozvoja presnejšie vystihujú previazanosť silných stránok s príležitosťami a možno ich priamo priradiť ku konkrétnym potrebám.

Stratégia operačného programu Výskum a vývoj vychádza zo SWOT analýzy a identifikovaných disparít a faktorov rozvoja. Navrhnutá stratégia smeruje k vytváraniu podmienok Slovenskej republiky na prechod k znalostne orientovanej ekonomike. Podporuje snahu minimalizovať nerovný rozvoj regiónov a pozitívnym impulzom sú navzájom prepojené nové alebo existujúce póly rastu. Stratégia definuje intervencie zo štrukturálnych fondov EÚ na témy a územia, prostredníctvom ktorých sa dosiahne efektívnejšie a účinnejšie strategický cieľ Národného strategického referenčného rámca SR v programovom období 2007 – 2013.

Operačný program Výskum a vývoj bol zostavený spoločne pre oba ciele kohéznej politiky predovšetkým z dôvodu očakávaných dopadov projektov realizovaných na území Bratislavského kraja na výskumno-vývojový potenciál celej SR. Prioritné osi operačného programu si kladú za cieľ posilňovať regionálne kapacity výskumu a vývoja prepojených následne na inovácie prostredníctvom podpory odborných centier zameraných na isté odvetvie alebo technológiu (v súčasnosti napr. rozvíjajúci sa automobilový priemysel), podpory sietí spolupráce medzi podnikmi a/alebo príslušnými inštitúciami terciárneho vzdelávania a výskumu a prenosu technológií.

Jednotlivé komponenty stratégie vytvárajú logicky previazaný reťazec, v ktorom existuje vzájomná súvislosť medzi navrhovanými krokmi od definovania potrieb, cez analýzu, stanovenie strategických cieľov až po návrh konkrétnych rámcových aktivít, ktorých implementáciou je možné dosiahnuť vytýčený cieľ.

Dosiahnutie cieľov Konvergenca a Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť je zabezpečené prostredníctvom územnej alokácie jednotlivých prioritných osí. Prioritná os 1 Výskum a vývoj a prioritná os 2 Výskum a vývoj v Bratislavskom kraji sa vhodne dopĺňajú pri naplňovaní cieľov Konvergenca a Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť. Prioritné osi 1 a 2 sú navrhnuté komplementárne vzhľadom k prioritnej osi 3 Infraštruktúra vysokých škôl prostredníctvom tematickej alokácie. Kým zámerom prioritnej osi 1 (opatrenia 1.1) je podpora výskumno-vývojových aktivít, zámerom prioritnej osi 3 je modernizácia vybavenia slúžiaceho aj pre ostatné činnosti vysokých škôl. Cieľom prioritnej osi 4 Technická pomoc je podpora efektívnej implementácie navrhutej stratégie vrátane monitoringu, hodnotenia a kontroly. Navrhované rámcové aktivity OP VaV plne súvisia so stanovenými cieľmi opatrení.

Tematické zameranie operačného programu Výskum a vývoj napĺňa základné smery SR pri realizácii národnej vednej a technickej politiky v základnom výskume, aplikovanom výskume a experimentálnom vývoji, ktoré v konečnom dôsledku povedú k splneniu cieľov Lisabonskej stratégie Únie. Stratégia prioritnej osi Výskum a vývoj je premietnutá do oblastí s nasledovným tematickým zameraním opatrení:

1. Obnova a budovanie technickej infraštruktúry výskumu a vývoja.
2. Podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja ako pilierov rozvoja regiónu a podpora nadregionálnej spolupráce.
3. Prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe.

Územná koncentrácia príspevkov berie do úvahy regionálne rozdiely. V rámci cieľa *Konvergencia* financovaného prostredníctvom ERDF budú oprávnené územia na prijímanie pomoci regióny NUTS II, ktorých hrubý domáci produkt na obyvateľa v parite kúpnej sily (HDP/obyv. v PKS), vypočítaný na základe disponibilných údajov za tri posledné roky pred prijatím nariadenia, nedosiahne 75 % priemeru rozšírenej EÚ. V Slovenskej republike sa týka tento cieľ celého územia republiky s výnimkou Bratislavského kraja. Cieľ konvergencia je pokrytý v rámci opatrení prioritných osí 1 a 3.

Riziká implementácie opatrení prioritných osí 1 a 2 OP VaV súvisia predovšetkým s nedostatočným vplyvom rámcových aktivít na zvyšovanie výskumno-vývojového potenciálu a s optimalizáciou jeho štruktúry, slabou elimináciou bariéry medzi vedou a spoločnosťou, ktoré môže vyplývať z nedostatočnej motivácie relevantných subjektov a s rizikom slabej spolupráce medzi vedecko-výskumnými inštitúciami a subjektmi podnikateľského sektora. Identifikované riziká sa vzťahujú najmä na kvalitatívne ciele OP VaV. Mieru riziká súvisiacu s implementáciou opatrení prioritnej osi 3 možno považovať za nízku.

V rámci analýzy finančného plánu a zdrojov financovania je možné súhlasiť s určením zdrojov financovania a miery kofinancovania navrhnutého v OP VaV. Keďže OP VaV neobsahuje podrobnú analýzu finančnej náročnosti prioritných osí, je možné predpokladať, že hodnoty boli stanovené indikatívne. V rámci priorít smerovania finančných prostriedkov OP VaV uvádza správne tvrdenie, že pokiaľ majú byť výskum a vývoj a následne technologické inovácie jedným zo základných rozvojových pilierov slovenskej spoločnosti, je potrebné v prvej fáze investovať do technického vybavenia, čo predstavujú opatrenia prioritnej osi 1 a 2. Rovnako možno súhlasiť aj s návrhom výšky finančných prostriedkov pre prioritné osi 3 a 4.

Cieľom ex-ante hodnotenia bolo posúdiť, či navrhovaný komplex indikátorov OP VaV vytvára systematicky ucelený celok, zodpovedá stanoveným požiadavkám pre reálnu

a transparentnú kvantifikáciu očakávaných výsledkov a dopadov na jednotlivých úrovniach. Ex-ante hodnotenie poukázalo na fakt, že pôvodne navrhovaná štruktúra indikátorov nie je v súlade s predpokladmi kladenými na charakter indikátorov na jednotlivých úrovniach OP VaV. Pôvodne navrhované indikátory boli prehodnotené a upravené v triedení na kontextové a programové ukazovatele pre jednotlivé úrovne OP VaV. Cieľom kvantifikácie indikátorov bol odhad plánovaných hodnôt, ktoré je možné dosiahnuť naplnením cieľov stanovených na jednotlivých úrovniach OP VaV. Pri kvantifikácii hodnôt kontextových a programových ukazovateľov hodnotitelia úzko spolupracovali so zadávateľom hodnotenia a konečné hodnoty sú výsledkom vzájomných konzultácií a spolupráce. Na stanovenie hodnôt indikátorov sa využili kvantitatívne a kvalitatívne metódy odhadu s prihliadnutím na programovú úroveň, na ktorú sa jednotlivé indikátory vzťahujú.

V rámci hodnotenia dopadov na prioritné špecifické oblasti je možné konštatovať, že princíp rovnosti šancí je zachovaný vo všetkých aktivitách v rámci prioritných osí Operačného programu Výskum a vývoj. Navrhnuté prioritné osi majú antidiskriminačný charakter a rovnosť medzi pohlaviami je zachovaná s cieľom zlepšiť postavenie žien. Verejné inštitúcie, ktoré budú využívať finančné prostriedky z programu ERDF, podporia rovnosť rodov vo všetkých oblastiach spoločnosti. Táto horizontálna priorita bude zohľadnená v rámci hodnotiacich procedúr. Prioritná os zameraná na infraštruktúru vysokých škôl podporuje rovnosť príležitostí prierezovo vo všetkých opatreniach, a to prostredníctvom aktivít, ktoré vytvárajú podmienky na rovnaký prístup k zmodernizovanej hmotnej infraštruktúre vzdelávania pre všetkých študentov vysokých škôl. Oblasť potenciálnych dopadov na životné prostredie bol v rámci hodnotenia OP VaV venovaný osobitný hodnotiaci dokument - strategické environmentálne hodnotenie (SEA). Realizácia OP VaV by mala napomôcť k rozvoju malého a stredného podnikania a k zvýšeniu konkurencieschopnosti najmä v odvetviach s vysokým podielom pridanej hodnoty. V rámci OP VaV je možné potenciálne dopady na oblasť malého a stredného podnikania a konkurencieschopnosť sledovať pomocou vybraných indikátorov. Realizácia OP VaV by mala prispieť k pozitívnemu trendu zamestnanosti v oblasti s náročnosťou na vysokokvalifikovanú pracovnú silu a rovnako by sa malo napomôcť k zastaveniu odlivu vysokokvalifikovanej pracovnej sily za lepšími podmienkami do zahraničia alebo do rozvinutejších regiónov SR.

Základným predpokladom pri návrhu stratégie pre OP VaV boli nadnárodné návrhy dokumentov, ktoré prijala EÚ v kontexte strategického plánovania štrukturálnych fondov EÚ a národná dokumentácia ovplyvňujúca funkčnosť systému podpory tejto špecifickej oblasti v rámci štátu. Hodnotenie sa zameralo na koherenciu politík a strategických dokumentov Spoločenstva a strategických národných a regionálnych dokumentov SR s cieľmi

jednotlivých priorít OP VaV. Kládol sa dôraz na prioritné osi 1 a 2. Analýzy potvrdili, že navrhovaná stratégia OP VaV priamo nadväzuje a naplňa hlavné priority a strategické ciele Spoločenstva, ktoré sa budú realizovať pomocou finančných nástrojov EÚ v rokoch 2007-2013. Pre všetky hodnotené dokumenty je takisto možné konštatovať významné prepojenie a zosúladenie cieľov OP VaV s politikami a strategickými národnými a regionálnymi dokumentmi SR. Čím všeobecnejšie bol posudzovaný súlad (všeobecná programová úroveň), tým väčší súlad bolo možné dosiahnuť medzi OP VaV a relevantnými dokumentmi. Samostatne sa hodnotili vybrané legislatívne a strategické rámce EÚ k infraštruktúre vysokých škôl. Pre prioritnú os 3 OP VaV je možné konštatovať úplnú alebo dostatočnú prepojenosť na hodnotené dokumenty. Hodnotenie súladu sa zameralo aj na posúdenie zohľadnenia horizontálnych priorít, konkrétne na zohľadnenie legislatívy ES v oblasti pravidiel ochrany a zlepšovania životného prostredia a v oblasti pravidiel rovnosti príležitostí, rodovej rovnosti a nediskriminácie. Možno konštatovať, že všetky horizontálne priority sú zohľadnené v národnej legislatíve. Tieto legislatívne rámce tvoria základ pre implementáciu opatrení OP VaV.

Ex-ante hodnotenie sa v zmysle zadávacích podmienok týkalo posúdenia navrhovaného implementačného systému priorít. Zaoberalo sa hodnotením funkčnosti a efektívnosti systému riadiacich procedúr, monitorovania a hodnotenia a finančného riadenia. Predmetom hodnotenia bol súlad s požiadavkami Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006 z 11. júla 2006 (všeobecné nariadenie), ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1260/1999.

Pre efektívnu implementáciu OP VaV by mali byť prijaté primerané opatrenia a zabezpečený systém riadenia a kontroly operačného programu, ktorý by mal stanovovať vymedzenie funkcií riadiacich a kontrolných orgánov, postupov zabezpečenia, monitorovacieho systému, systému hodnotenia, a mechanizmus auditu.

OP VaV definuje orgány, ktoré sú zapojené do systému riadenia a implementácie programu v nasledovnej štruktúre:

- Centrálny koordinačný orgán (CKO),
- Riadiaci orgán (RO),
- Sprostredkovateľský orgán (SORO),
- Monitorovací výbor (MV),
- Certifikačný orgán,
- Orgán auditu.

Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR ako Centrálny koordinačný orgán pre operačné programy v Národnom strategickom referenčnom rámci SR na roky 2007 –

2013 zabezpečuje strategickú úroveň systému riadenia NSRR. Za riadenie a vykonávanie OP VaV v súlade s predpismi EÚ a SR zodpovedá Riadiaci orgán operačného programu - Ministerstvo školstva SR. Dokument definuje hlavné zodpovednosti RO v procese riadenia a vykonávania OP VaV, ktoré sú v plnom súlade s požiadavkami článku 60 všeobecného nariadenia. Na základe uznesenia vlády SR č. 832 z 8. októbra 2006 sprostredkovateľským orgánom (SORO) pre všetky prioritné osi a opatrenia OP VaV je Agentúra MŠ SR pre štrukturálne fondy EÚ. OP VaV stanovuje rozsah delegovaných úloh na agentúru, ktoré sú v súlade s požiadavkami kladenými na SORO.

OP VaV presne vymedzuje funkcie a úlohy členov monitorovacieho výboru (MV), pričom sa prihliada na dodržiavanie princípu partnerstva. Monitorovanie a hodnotenie zabezpečujú všetky subjekty zúčastnené na riadení štrukturálnych fondov (ŠF) a Kohézneho fondu (KF) v rozsahu zadefinovaných úloh a zodpovedností a subjekty, ktoré čerpajú finančné prostriedky z fondov. OP VaV definuje úlohy CKO, RO pre OP VaV a SORO v oblasti monitorovania. Úlohy jednotlivých monitorovacích orgánov sú v programe jasne vymedzené a pomocou nich je zabezpečené ich vzájomné prepojenie za účelom efektívnej koordinácie, metodických usmernení, zberu, spracovania a vyhodnocovania údajov pre potreby hodnotenia a kontroly riadených procesov na jednotlivých monitorovacích úrovniach. Navrhované spôsoby monitorovania sú dostatočné na zabezpečenie riadneho procesu monitorovania implementácie OP VaV a dávajú predpoklady na splnenie cieľov monitorovania. OP VaV definuje úlohy CKO, RO a SORO v oblasti hodnotenia, ktoré sú pre jednotlivé úrovne hodnotiacich orgánov jasne vymedzené a pomocou nich je zabezpečené ich vzájomné prepojenie za účelom efektívnej analýzy účinnosti realizačných procesov, zlepšenia kvality a formovaní odporúčania na zvýšenie efektívnosti opatrení.

Okrem riadiaceho orgánu OP a delegovania právomocí na SORO, majú členské štáty povinnosť podľa článku 59 povinnosť určiť certifikačný orgán a orgán auditu. Funkciu certifikačného orgánu stanovuje článok 61 všeobecného nariadenia. Funkciu certifikačného orgánu pre OP VaV vykonáva Ministerstvo financií SR (MF SR) a funkciu platobnej jednotky zabezpečuje Ministerstvo školstva SR. Funkcie orgánu auditu stanovuje článok 62 všeobecného nariadenia. Pre OP VaV funkciu orgánu auditu zabezpečuje MF SR. OP VaV definuje konkrétne úlohy a zodpovednosti pre jednotlivé orgány finančného riadenia a kontroly, ktoré sú v plnom súlade s požiadavkami článkov 61 a 62 všeobecného nariadenia. Určené funkcie jednotlivých kontrolných orgánov dávajú predpoklad pre zabezpečenie a správne fungovanie systému finančného riadenia a kontroly finančných platieb.

Posledná kapitola záverečnej správy podáva prehľad o navrhovaných odporúčaníach ex-ante hodnotiteľa a ich využití autormi OP v procese jeho tvorby.

1. HODNOTENIE ANALÝZY VÝSKUMU A VÝVOJA A INFRAŠTRUKTÚRY VYSOKÝCH ŠKÔL

1.1. Súčasná situácia v oblasti výskumu a vývoja a infraštruktúry vysokých škôl

Členské štáty Európskej únie by mali vo veľkej miere v rokoch 2007-2013 využívať nástroje kohéznej politiky EÚ na to, aby sa menej vyspelé regióny EÚ z pohľadu poznatkovej spoločnosti dostali na takú úroveň, ktorá im umožní integrovať sa do Spoločného výskumného priestoru EÚ (ERA – European Research Area). V prípade Slovenskej republiky ide o všetky regióny – vrátane bratislavského regiónu. Ani jeden región Slovenska v súčasnosti nedisponuje takým výskumno-vývojovým potenciálom, aby sa výskum, vývoj a inovácie mohli hneď teraz stať jedným z pilierov jeho spoločensko-hospodárskeho rozvoja. Je absolútnou politickou prioritou vlády SR, aby sa táto situácia radikálne zmenila.

Vláda Slovenskej republiky plne v zmysle princípov strednodobého hodnotenia Lisabonskej stratégie zadefinovala ako jednu zo svojich rozvojových priorít oblasť vedy a výskumu. V zmysle Stratégie konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 je oblasť vedy, výskumu a inovácií jednou zo 4 základných rozvojových priorít. V tomto kontexte vláda SR rozhodla, že oblasť výskumu a vývoja bude taktiež jednou zo základných prioritných oblastí, ktoré budú finančne podporené zo štrukturálnych fondov Európskej únie v rokoch 2007 – 2013.

Časť všeobecná charakteristika situácie v oblasti výskumu a vývoja a infraštruktúry vysokých škôl analyzuje súčasný stav v tejto oblasti. Definuje významné zmeny, ktorými prešla Slovenská republika, a ktoré majú zásadný dopad na súčasnú situáciu a rovnako aj na budúce smerovanie krajiny. Za najzásadnejšie zmeny sú považované prechod od centrálne plánovanej ekonomiky na ekonomiku trhovú, plná integrácia do Európskej únie (EÚ) a uskutočnenie hlbokých štrukturálnych reforiem. Analýza správne zdôrazňuje, že Slovenská republika ako členský štát EÚ musí naplňovať požiadavky na ňu kladené a rovnako správne je tvrdenie, že Slovenská republika sa musí preorientovať z oblastí priemyslu s nízkou pridanou hodnotou, ktoré síce v súčasnosti sú hnacím motorom slovenskej ekonomiky, na oblasti s vyšším využívaním poznatkov výskumu a vývoja a teda aj s vyšším podielom pridanej hodnoty.

Dlhodobú konkurencieschopnosť krajiny je možné zabezpečiť len vytvorením vhodných podmienok pre vedomostnú ekonomiku, kedy je však potrebné zdôrazniť, že nestačí len produkovať nové poznatky, ale nevyhnutnou súčasťou je ich využívanie v praxi. Výskum a vývoj a technologické inovácie sú nenahraditeľným a najväčším zdrojom vysoko kvalitných poznatkov. Sú nosným pilierom každej vedomostnej ekonomiky. Analýza správne

kladie dôraz na to, že práve v súčasnom období má Slovensko jedinečnú šancu s pomocou štrukturálnych fondov vybudovať účinný národný inovačný systém, čoho hnacím motorom by mal byť práve Operačný program Výskum a vývoj.

Analýza definuje základné problémy slovenského výskumu a vývoja, kde za najzásadnejšie sú považované:

- nevyhovujúce technické vybavenie pracovísk výskumu a vývoja,
- fragmentácia a nekoordinovanosť pracovísk výskumu a vývoja,
- slabé prepojenie a využívanie výsledkov výskumu a vývoja v praxi.

Odporúča sa, aby bola analýza doplnená dôvody, ktoré viedli k vzniku definovaných základných problémov a sú príčinou súčasnej situácie v oblasti výskumu a vývoja v Slovenskej republike, aby sa do budúcnosti bolo možné poučiť z týchto chýb, vyvarovať sa týmto problémom a predchádzať situáciám v akých sa v súčasnosti výskum a vývoj nachádza.

1.2. Analýza prioritných osí Výskum a vývoj a Vývoj a výskum v Bratislavskom kraji

V tejto časti OP VaV sú definované kontextové ukazovatele a analyzovaný stav pre vybrané oblasti v rámci prioritnej osi Výskum a vývoj. Predmetom analýzy boli nasledovné oblasti: financovanie výskumu a vývoja, ľudské zdroje, vybavenosť výskumno-vývojových pracovísk technickou infraštruktúrou, publikačné výstupy, patenty, účasť SR v 6. rámcovom programe a previazanosť riešených projektov na potreby spoločnosti a hospodárstva.

Výskum a vývoj v Slovenskej republike je z hľadiska objemu finančných prostriedkov poddimenzovaný, na výskum a vývoj v SR sa vyčleňuje nižší objem výdavkov v porovnaní s EÚ-15 a EÚ-25, dokonca v porovnaní s jednotlivými členskými štátmi EÚ sú výdavky na výskum a vývoj v Slovenskej republike jedny z najnižších a v posledných rokoch majú klesajúcu tendenciu. Cieľ špecifikovaný na barcelonskom summite EÚ v roku 2002 dosiahnuť v roku 2010 podiel výdavkov na výskum a vývoj na úroveň 3% z HDP, dosiahne iba niekoľko krajín EÚ. Slovenská republika si barcelonský cieľ modifikovala na úroveň 1,8% z HDP v roku 2010.

Výskumníci sú odborníci, ktorí sa podieľajú na koncepcii alebo vytváraní nových poznatkov, výrobkov, procesov, metód a systémov a tiež na riadení príslušných projektov. Celkový počet zamestnancov výskumu a vývoja za rok 2004 vo fyzických osobách je 22 217. Zamestnanci podnikateľského sektora tvoria z celkového počtu zamestnancov 20,9 %, zamestnanci štátneho sektora 18,2 % a neziskového sektora 0,4 %. Najvyšší počet

zamestnancov výskumu a vývoja z celkového počtu zamestnancov výskumu a vývoja je v sektore vysokých škôl (13 442) – 60,5 %.

Stav technickej infraštruktúry výskumu a vývoja, jej modernizácia a prístupy k jej využívaniu sú závažným problémom vedy a techniky v Slovenskej republike. Aj v dôsledku dlhodobého nízkeho podielu výdavkov na výskum a vývoj z HDP došlo k zastaranosti technickej infraštruktúry výskumu a vývoja. Priemerný vek prístrojov a zariadení nadlimitnej hodnoty používaných vo výskume a vývoji v Slovenskej republike je 11,7 rokov,

Na hodnotenie výstupov výskumu je možné použiť ukazovateľ *Relatívny počet publikácií*. Slovenská republika v porovnaní s priemerom EÚ (0,77) zaujíma druhé miesto od konca s hodnotou RPP = 0,34. Rovnako je konštatovaný nízky počet patentových prihlášok EPO a počet udelený patentov UPSTO v porovnaní s priemerom krajín EÚ.

Slovensko je z teritoriálneho hľadiska rozdelené na Bratislavský kraj (cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť) a zvyšok Slovenska (cieľ Konvergencia). Prioritná os „Výskum a vývoj v Bratislavskom kraji“ je z tematického hľadiska totožná s analýzou prioritnej osi „Výskum a vývoj“ a takisto rieši rovnakým spôsobom nevyhnutné opatrenia, prostredníctvom ktorých sa bude financovať celé územie Slovenskej republiky v oblasti výskumu a vývoja. Dôvodom je skutočnosť, že Bratislava z kvantitatívneho hľadiska disponuje cca. 50% výskumno-vývojovým potenciálom SR – má cca. 50% prístrojového vybavenia, cca. 50% vedeckých pracovníkov pracuje v Bratislave a súčasne ale bratislavský región má v oblasti výskumu a vývoja rovnaké štrukturálne problémy, ako zvyšok Slovenska – t.j. zastarané prístrojové vybavenie, nedostatočná infraštruktúra výskumu a vývoja, slabá previazanosť výskumných inštitúcií na spoločenskú a hospodársku prax, a pod.

Analytická časť OP VaV poukazuje na existujúce disproporcie medzi úrovňou výskumu a vývoja v SR a ostatných krajinách EÚ 15. Analýza obsahuje množstvo komparatívnych informácií, avšak niektoré výstupy získané analýzou nekorešpondujú s navrhnutými indikátormi OP VaV. Navrhujeme preto doplniť analýzu OP VaV o časti, ktoré by priamo nadväzovali na identifikované indikátory, čím by sa zabezpečila lepšia prepojenosť analytickej časti samotného návrhu stratégie dokumentu a kontrolných mechanizmov.

1.3. Analýza prioritnej osi Infraštruktúra vysokých škôl

Ďalšou oblasťou, ktorou sa zaoberá OP Výskum a vývoj je infraštruktúra vysokých škôl. Táto oblasť je tematicky odlišná od výskumu a vývoja a jej analýze je venovaná osobitná časť.

OP VaV konštatuje, že väčšina vysokých škôl je v zlom technickom stave, čoho dôsledkom sú vysoké prevádzkové náklady. Väčšina budov bola postavených v rokoch 1951 až 1983, teda v období relatívne nízkych požiadaviek na tepelno-izolačné vlastnosti stavebných konštrukcií. OP VaV takisto správne konštatuje, že kvalita a úroveň poskytovania vzdelávania súvisí aj so stavom budov a objektov využívaných vysokými školami a ich vnútorným vybavením. Dôsledkom nízkych investícií do infraštruktúry je neuspokojivý technický stav veľkého počtu budov, morálna a fyzická zastaranosť technických zariadení, vysoké prevádzkové náklady a nedostatok moderných technológií využívaných vo vyučovacom procese.

Z ex-ante hodnotenia vyplýva, že uvedené údaje vzťahujúce sa k stavu infraštruktúry vysokých škôl nie sú považované za dostatočné, pretože ich vypovedacia schopnosť nie je relevantná na určenie stavu infraštruktúry vysokých škôl. Navrhujeme doplniť tieto údaje o presné informácie o vekovej štruktúre budov vysokých škôl podrobne podľa regionálneho členenia, čo by podľa nás malo napomôcť k efektívnejšej adresnosti finančnej podpory v tejto oblasti.

1.4. Identifikácia potrieb a SWOT analýza

Na analýzu súčasného stavu vedy a výskumu v SR nadväzuje SWOT analýza. Hodnotitelia identifikovali zoznam potrieb, ktoré OP VaV neobsahoval a odporučili upraviť pôvodný návrh SWOT analýzy. Návrh SWOT analýzy je súčasťou správy k prvej fáze ex-ante hodnotenia. Na základe navrhovaných zmien vo SWOT analýze hodnotitelia odporučili upraviť formuláciu pôvodne navrhovaných faktorov rozvoja. Upravené definície faktorov rozvoja presnejšie vystihujú previazanosť silných stránok s príležitosťami a možno ich priamo priradiť ku konkrétnym potrebám. Zoznam navrhovaných potrieb, disparít a faktorov rozvoja uvádza tab. 1.

Tab. 1 Prepojenie medzi potrebami (P), disparitami (D) a faktormi rozvoja (FR)

Prioritná os 1 – Výskum a vývoj a Prioritná os 2 – Výskum a vývoj v Bratislavskom kraji		
Potreby	Disparity	Faktory rozvoja
P1.1, P2.1 Zintenzívniť kooperáciu a koncentráciu kapacít výskumu a vývoja	D3 Nedostatočný výskumno-vývojový potenciál z kvalitatívneho hľadiska v oblasti technickej a ľudskej infraštruktúry a jeho nevhodná štruktúra	FR1 Zosieťovanie vedecko-výskumných kapacít prostredníctvom intenzívnej kooperácie a koncentrácie s využitím dostupných e-služieb
P1.2, P2.2 Zvýšiť verejné a súkromné výdavky na vedu, výskum a inovácie	D3 Nedostatočný výskumno-vývojový potenciál z kvalitatívneho hľadiska v oblasti technickej a ľudskej infraštruktúry a jeho nevhodná štruktúra	FR2 Silná podpora výskumu, vývoja a inovácií prostredníctvom efektívnych verejných a súkromných výdavkov na VaV a inovácie
P1.3, P2.3 Zvýšiť výkonnosť výskumno-vývojového potenciálu a zvýšiť kooperáciu slovenských výskumno-vývojových pracovísk so zahraničím	D2 Nedostatočná schopnosť inštitúcií výskumu a vývoja reagovať na dopyt spoločnosti / podnikateľského sektora vzhľadom na zastaranú technickú infraštruktúru a fragmentáciu výskumu	FR3 Výkonný výskumný a vývojový potenciál a intenzívna kooperácia slovenských výskumno-vývojových pracovísk so zahraničím
P1.4, P2.4 Zlepšiť kvalitatívnu a kvantitatívnu úroveň infraštruktúry výskumu a vývoja (tak technickú ako aj ľudskú) ako aj jej štruktúru	D3 Nedostatočný výskumno-vývojový potenciál z kvalitatívneho hľadiska v oblasti technickej a ľudskej infraštruktúry a jeho nevhodná štruktúra	FR4 Podpora obnovy a modernizácie technickej infraštruktúry VaV a vysokokvalifikovanej pracovnej sily pre rozvoj VaV
P1.5, P2.5 Zintenzívniť spoluprácu medzi výskumom a vývojom a podnikateľskou sférou	D1 Nedostatočný dopyt po inováciách v podnikateľskom sektore, slabá motivácia podnikov pre zavádzanie inovácií / absencia vrstvy	FR5 Intenzívna spolupráca odborníkov praxe a VaV pracovníkmi a motivácia podnikateľskej praxe pre spoluprácu
P1.6, P2.6 Odstrániť regionálne disparity v oblasti výskumu a vývoja	D3 Nedostatočný výskumno-vývojový potenciál z kvalitatívneho hľadiska v oblasti technickej a ľudskej infraštruktúry a jeho nevhodná štruktúra	FR6 Spolupráca regiónov s nižšou koncentráciou podpory s výskumno-vývojovými kapacitami v Bratislavskom kraji
P1.7, P2.7 Zlepšenie inovačnej kultúry medzi malými a strednými podnikmi	D4 Bariéra medzi vedou a spoločnosťou	FR5 Intenzívna spolupráca odborníkov praxe a VaV pracovníkmi a motivácia podnikateľskej praxe pre spoluprácu
P1.8, P2.8 Zavedenie inovačnej kultúry v prostredí akademickej sféry	D4 Bariéra medzi vedou a spoločnosťou	FR7 Spolupráca VaV centier, univerzít a podnikateľskej sféry
P1.9, P2.9 Zvýšenie koncentrácie zdrojov na veľké projekty výskumu a vývoja riešiace problémy celej spoločnosti	D4 Bariéra medzi vedou a spoločnosťou	FR8 Podpora výskumných tímov (s odborníkmi z praxe, univerzít a inštitúcií VaV) pri riešení veľkých projektov VaV riešiacich problémy celej spoločnosti
P3 Zlepšiť technický stav objektov vzdelávacej infraštruktúry vysokých škôl	D5 Nízka kvalita vnútorného vybavenia škôl D6 Zastaranosť školských budov	FR9 Modernizácia hmotnej infraštruktúry vysokých škôl

Pozn.: potreby P1.1-P1.9 sa vzťahujú k prioritnej osi 1, P2.1-P2.9 k prioritnej osi 2 a P3 k prioritnej osi 3

2. HODNOTENIE NAVRHOVANEJ STRATÉGIE

2.1. Logický rámec a zdôvodnenie stratégie

Globálnym cieľom operačného programu Výskum a vývoj je: Modernizácia a zefektívnenie systému podpory výskumu a vývoja a skvalitnenie infraštruktúry vysokých škôl tak, aby prispievali k zvyšovaniu konkurencieschopnosti ekonomiky, znižovaniu regionálnych disparít, vzniku nových inovatívnych (high-tech) malých a stredných podnikov, tvorbe nových pracovných miest a zlepšeniu podmienok vzdelávacieho procesu na vysokých školách.

Stratégia operačného programu Výskum a vývoj vychádza zo SWOT analýzy a identifikovaných disparít a faktorov rozvoja. Vo všeobecnosti možno stratégiu charakterizovať ako usporiadaný postup, o ktorom sa predpokladá, že sa jeho pomocou dosiahnu stanovené ciele. Zahŕňa štyri základné prvky: analýzy, plánovanie, implementáciu a kontrolu. Implementačný proces musí byť zabezpečený zodpovedajúcimi zdrojmi. V tomto kontexte bol hodnotený navrhovaný logický rámec stratégie.

Navrhnutá stratégia smeruje k vytváraniu podmienok Slovenskej republiky na prechod k znalostne orientovanej ekonomike. Podporuje snahu minimalizovať nerovný rozvoj regiónov a pozitívnym impulzom sú navzájom prepojené nové alebo existujúce póly rastu. Jednotlivé regióny v plnej miere nevyužívajú svoj výskumno-vývojový a inovačný potenciál, ktorý by sa mohol stať jedným z hlavných pilierov ich rozvoja. Nárast výskumno-vývojového potenciálu je závislý predovšetkým na tvorivom uplatnení poznatkov a inteligencie. Stratégia v tejto súvislosti definuje intervencie zo štrukturálnych fondov EÚ na témy a územia, prostredníctvom ktorých sa dosiahne efektívnejšie a účinnejšie strategický cieľ Národného strategického referenčného rámca SR v programovom období 2007 – 2013.

Operačný program Výskum a vývoj bol zostavený spoločne pre oba ciele kohéznej politiky predovšetkým z dôvodu očakávaných dopadov projektov realizovaných na území Bratislavského kraja na výskumno-vývojový potenciál celej SR. Opodstatnenosť tohto argumentu vychádza aj zo súhlasu EK a Rady z júna 2006 s transferom prostriedkov z cieľa Konvergencia na výskum a vývoj v Bratislavskom kraji.

V súlade s čl. 5 nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006 sa pomoc z ERDF v rámci cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť operačného programu Výskum a vývoj zameriava na tri prioritné oblasti v kontexte stratégií trvalo udržateľného rozvoja a za súčasnej podpory zamestnanosti. OP VaV definuje nasledovné prioritné osi:

- Prioritná os 1 Výskum a vývoj
- Prioritná os 2 Výskum a vývoj v Bratislavskom kraji
- Prioritná os 3 Infraštruktúra vysokých škôl

- **Prioritná os 4 Technická pomoc**

Pre každú prioritnú os je určený špecifický cieľ, ukazovatele na úrovni prioritnej osi a zdôvodnenie prioritnej osi. V rámci osí sú definované navrhované opatrenia, ich špecifický cieľ, rámcové aktivity a popis realizácie opatrenia.

Z výsledkov ex-ante hodnotenia vyplýva, že jednotlivé komponenty stratégie vytvárajú logicky previazaný reťazec, v ktorom existuje vzájomná súvislosť medzi navrhovaným krokom od definovania potrieb, cez analýzu, stanovenie strategických cieľov až po návrh konkrétnych rámcových aktivít, ktorých implementáciou je možné dosiahnuť vytýčený cieľ.

Prioritné osi operačného programu si kladú za cieľ posilňovať regionálne kapacity výskumu a vývoja prepojených následne na inovácie prostredníctvom podpory odborných centier zameraných na isté odvetvie alebo technológiu (v súčasnosti napr. rozvíjajúci sa automobilový priemysel), podpory sietí spolupráce medzi podnikmi a/alebo príslušnými inštitúciami terciárneho vzdelávania a výskumu a prenosu technológií. Jednou z aktivít je podpora tvorby nových firiem príslušnými inštitúciami terciárneho vzdelávania a výskumnými inštitúciami v rámci operačného programu, kde sa bude podporovať najmä spin-off efekt.

Prioritná os Výskum a vývoj v Bratislavskom kraji cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť čelí identickým štrukturálnym problémom ako ostatné regióny SR v rámci cieľa Konvergencia. Bratislavský kraj z pohľadu podielu výskumno-vývojového potenciálu predstavuje približne polovičnú hodnotu potenciálu Slovenskej republiky. Na základe týchto dôvodov bola Slovenskej republike udelená výnimka presunu časti finančných prostriedkov z cieľa Konvergencia do cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť, pretože nie je možné geograficky separovať výskum a vývoj na ciele Konvergencia a Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť, keďže problémy v oblasti výskumu a vývoja sú totožné pre oba ciele.

2.1.1. Tematické zameranie OP VaV

Tematické zameranie operačného programu Výskum a vývoj napĺňa základné smery SR pri realizácii národnej vednej a technickej politiky v základnom výskume, aplikovanom výskume a experimentálnom vývoji, ktoré v konečnom dôsledku povedú k splneniu cieľov Lisabonskej stratégie Únie. Stratégia prioritnej osi Výskum a vývoj je premietnutá do oblastí s nasledovným tematickým zameraním opatrení:

1. Obnova a budovanie technickej infraštruktúry výskumu a vývoja

Pre výskum, vývoj a technologické inovácie, ako jeden z hlavných pilierov vedomostnej ekonomiky je nevyhnutná existencia kvalitných ľudských zdrojov a kvalitného

technického vybavenia. V tejto súvislosti je žiaduce v prvej fáze investovať do tejto oblasti, aby výskum a vývoj a následne technologické inovácie boli jedným zo základných rozvojových pilierov slovenskej spoločnosti. Opatrenie zahŕňa aktivity, ktoré sú viazané na existenciu kvalitných výskumných projektov a realizovaných úloh v organizáciách žiadajúcich o podporu. Spája modernizáciu a skvalitňovanie technickej infraštruktúry výskumu a vývoja v rokoch 2007-2013, rieši budovanie laboratórií so špičkovým vybavením v oblastiach, ktoré sú perspektívne z hľadiska ďalšieho rozvoja Slovenskej republiky a zameriava sa na budovanie a modernizáciu podpornej infraštruktúry výskumu a vývoja a to najmä v oblasti informačných technológií.

2. Podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja ako pilierov rozvoja regiónu a podpora nadregionálnej spolupráce

Opatrenie si kladie za cieľ integrovať výskumno-vývojový a technologicko-inovačný potenciál Slovenskej republiky v súlade s prioritami rozvoja daného regiónu. Je potrebné sa sústrediť na vytvorenie funkčných väzieb spolupráce medzi pracoviskami výskumu a vývoja v Slovenskej republike, ktoré majú potenciál dosahovať špičkové výkony a nimi prispieť k riešeniu rozvojových otázok regiónu, v ktorom sa nachádzajú. Je potrebné podporovať budovanie sietí pracovísk výskumu a vývoja vo väzbe na rozvojové priority konkrétneho regiónu, podporovať začleňovanie výskumných pracovísk výskumu a vývoja do nadregionálnych a medzinárodných sietí pre spoluprácu vo výskume, vývoji a v inováciách a napomáhať tvorbe národných a regionálnych technologických platforiem.

3. Prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe

Navrhované opatrenie nadväzuje a dopĺňa skôr uvedené opatrenia, aby výstupy tímov mohli byť implementované pre podnikateľskú sféru, ktorá predstavuje hybnú silu hospodárskeho rozvoja krajiny. Identifikujú sa široké škály aktivít, ktoré povedú k podpore spoločných projektov s priemyslom a dopĺňané budú podporou vedecko-technologických parkov, technologických centier a inkubátorov. Výskumno-vývojový potenciál sa môže zvýšiť vtedy, pokiaľ sa začnú vytvárať a implementovať podporné programy pre mobilizáciu a aktivity smerujúce k spolupráci a budovaniu partnerstiev.

Stratégia prioritnej osi Výskum a vývoj v Bratislavskom kraji je premietnutá do oblastí obnovy a budovania technickej infraštruktúry výskumu a vývoja, podpory sietí excelentných pracovísk, ktoré predstavujú piliere rozvoja regiónu a do prenosu výskumom a vývojom získaných poznatkov a technológií do praxe. Všetky uvedené opatrenia budú aplikované v rámci Bratislavského kraja. Vzhľadom na skutočnosť, že bratislavský región čelí v oblasti

výskumu a vývoja rovnakým štrukturálnym problémom, ako ostatná časť Slovenska je ich zameranie zhodné s opatreniami prioritnej osi Výskum a vývoj.

Dosiahnutie strategického cieľa NSRR na programové obdobie 2007-2013, ktorým je zvýšenie konkurencieschopnosti a výkonnosti regiónov a slovenskej ekonomiky pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja, si vyžaduje zvýšené investície do vzdelávania vrátane investícií do jeho infraštruktúry. Prioritná os 3 Infraštruktúra vysokých škôl definuje ciele a príklady konkrétnych aktivít, ktoré budú spolufinancované zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja na území cieľa Konvergencia v období rokov 2007-2013.

2.1.2. Územné zameranie OP VaV

Územná koncentrácia príspevkov berie do úvahy regionálne rozdiely. V rámci cieľa *Konvergencia* financovaného prostredníctvom ERDF budú oprávnené územia na prijímanie pomoci regióny NUTS II, ktorých hrubý domáci produkt na obyvateľa v parite kúpnej sily (HDP/obyv. v PKS), vypočítaný na základe disponibilných údajov za tri posledné roky pred prijatím nariadenia, nedosiahne 75 % priemeru rozšírenej EÚ¹. V Slovenskej republike sa týka tento cieľ celého územia republiky s výnimkou Bratislavského kraja. Cieľ konvergencia je pokrytý v rámci opatrení prioritných osí 1 a 3.

Bratislavský kraj je v súlade so všeobecným nariadením Rady (ES) č. 1083/2006 zaradený pod *cieľ 2 Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť*. Bratislavský kraj predstavuje špecifický problém, nakoľko je v ňom sústredených takmer 50% výskumno-vývojového potenciálu Slovenskej republiky a prejavujú sa tu rovnaké štrukturálne problémy v oblasti výskumu, vývoja a aj inovácií ako v regiónoch na úrovni NUTS II Slovenska. Pre odstránenie tejto prekážky, vláda Slovenskej republiky schválila uznesenie č. 201 z 1. marca 2006 k návrhu postupu na zabezpečenie rovnovážnej finančnej podpory výskumu a vývoja z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rokoch 2007 – 2013 v rámci celého územia Slovenskej republiky a zo strany EÚ bola udelená výnimka vo forme presunu časti alokovaných prostriedkov z cieľa 1 na cieľ 2 v súlade so Všeobecným nariadením Rady (ES) č. 1083/2006. Pri použití presunutých prostriedkov bude zachovaná podmienka, aby každý podporený projekt v rámci Bratislavského kraja jednoznačne deklaroval, že jeho výsledky budú mať dopad na celé územie Slovenska, resp. na niektorý z mimo bratislavských regiónov. Na podporu cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť sú určené opatrenia prioritnej osi 2 Výskum a vývoj v Bratislavskom kraji. Územná a tematická koncentrácia príspevkov je premietnutá do konkrétnych špecifických priorít (prioritných osí) OP VaV. Prehľad konkrétnych cieľov, priorít, opatrení a rámcových aktivít uvádza tab. 2.

¹ Všeobecné nariadenie Rady č. 1083/2006, čl. 5, ods. 1.

Tab. 2 Prezentácia globálneho cieľa, priorít, opatrení a rámcových aktivít OP VaV

Globálny cieľ OP VaV	
Modernizácia a zefektívnenie systému podpory výskumu a vývoja a skvalitnenie infraštruktúry vysokých škôl tak, aby prispievali k zvyšovaniu konkurencieschopnosti ekonomiky, znižovaniu regionálnych disparít, vzniku nových inovatívnych (high-tech) malých a stredných podnikov, tvorbe nových pracovných miest a zlepšeniu podmienok vzdelávacieho procesu na vysokých školách	
Cieľ Konvergencia	
Priorita	1 Výskum a vývoj
Špecifický cieľ	1 Modernizácia a zefektívnenie systému podpory výskumu a vývoja tak, aby prispieval k zvyšovaniu konkurencieschopnosti ekonomiky, znižovaniu regionálnych disparít, vzniku nových inovatívnych (high-tech) malých a stredných podnikov a tvorbe nových pracovných miest
Opatrenie	1.1 Obnova a budovanie technickej infraštruktúry výskumu a vývoja
Špecifický cieľ	1.1 Modernizácia a skvalitňovanie technickej infraštruktúry výskumu a vývoja v rokoch 2007-2013 s cieľom skvalitňovania vzdelávacieho procesu a zvýšenia schopnosti inštitúcií výskumu a vývoja efektívne spolupracovať s kvalitnými výskumnými inštitúciami v EU a v zahraničí, ako aj so subjektmi spoločenskej a hospodárskej praxe prostredníctvom transferu poznatkov a technológií.
Rámcová aktivita	1.1.1 Obnova výskumnej a vývojovej infraštruktúry a prístrojového vybavenia na vysokých školách, výskumných inštitúciách, výskumných centrách a ostatných organizáciách výskumu a vývoja
	1.1.2 Podpora výskumnej infraštruktúry svetovej kvality v oblastiach so strategickým významom pre ďalší rozvoj hospodárstva a spoločnosti (potreby kľúčových priemyselných odvetí SR, zvyšovanie kvality života a potreby udržateľného rozvoja hospodárstva) s dôrazom na významné interdisciplinárne projekty so zapojením viacerých vzdelávacích alebo výskumných inštitúcií a spoločné výskumné centrá so zapojením akademického a podnikateľského sektoru
	1.1.3 Obnova, budovanie a udržateľný rozvoj IKT infraštruktúry výskumu a vývoja na pracoviskách výskumu a vývoja, vrátane podpory širokopásmových sietí medzi špičkovými pracoviskami výskumu a vývoja
Opatrenie	1.2 Podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja ako pilierov rozvoja regiónu a podpora nadregionálnej spolupráce
Špecifický cieľ	1.2 Zvyšovanie kvality výskumných pracovísk a podpora excelentného výskumu s dôrazom na vysoké školy, na oblasti so strategickým významom pre ďalší rozvoj hospodárstva a spoločnosti.
Rámcová aktivita	1.2.1 Podpora výmenných a spoločných výskumných programov slovenských výskumno-vývojových a vzdelávacích inštitúcií, ktoré budú mať medzinárodnú spoluprácu s kvalitnými zahraničnými inštitúciami výskumu a vývoja
	1.2.2 Podpora významných výskumných a vývojových projektov v oblastiach so strategickým významom pre ďalší rozvoj hospodárstva a spoločnosti (potreby kľúčových priemyselných odvetí SR, zvyšovanie kvality života a potreby udržateľného rozvoja hospodárstva)
	1.2.3 Podpora spolupráce medzi regionálnymi štruktúrami a pracoviskami výskumu a vývoja, vrátane spolupráce medzi inštitúciami výskumu a vývoja a strednými školami
	1.2.4 Podpora medzinárodnej spolupráce v oblasti výskumu a vývoja
	1.2.5 Podpora profesionálneho návratu slovenských vedeckých pracovníkov (vrátane doktorandov a postdoktorandov), pôsobiach v zahraničí, na Slovensko
	1.2.6 Podpora ľudských zdrojov najvyššej svetovej kvality v oblastiach so strategickým významom pre ďalší rozvoj hospodárstva a spoločnosti

Tab. 2 - pokračovanie

Opatrenie	1.3 Prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe
<i>Špecifický cieľ</i>	<i>1.3 Zvyšovanie miery spolupráce výskumno-vývojových inštitúcií so spoločenskou a hospodárskou praxou prostredníctvom prenosu poznatkov a technológií a tým prispievanie k zvyšovaniu hospodárskeho rastu regiónov a celého Slovenska.</i>
Rámcová aktivita	1.3.1 Zvyšovanie inovačnej kultúry v akademickej sfére prostredníctvom virtuálnych inkubátorov
	1.3.2 Podpora aplikovaného výskumu a vývoja
	1.3.3 Zvyšovanie kvality interného manažmentu prenosu technológií a poznatkov do praxe z prostredia akademickej sféry vrátane aktivít na odstraňovanie bariér medzi výskumom a vývojom na jednej strane a spoločnosťou a hospodárstvom na druhej strane
	1.3.4 Zvýšenie miery využívania inštitútov duševného vlastníctva kvalitnými pracoviskami výskumu a vývoja v akademickej sfére
Cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť	
Priorita	2 Výskum a vývoj v Bratislavskom kraji
<i>Špecifický cieľ</i>	<i>2 Modernizácia a zefektívnenie systému podpory výskumu a vývoja s cieľom zvyšovania konkurencieschopnosti ekonomiky, znižovania regionálnych disparít, vzniku nových inovatívnych (high-tech) malých a stredných podnikov a tvorbe nových pracovných miest v Bratislavskom kraji.</i>
Opatrenie	2.1 Obnova a budovanie technickej infraštruktúry výskumu a vývoja v Bratislavskom kraji
<i>Špecifický cieľ</i>	<i>2.1 Modernizácia a skvalitňovanie technickej infraštruktúry výskumu a vývoja v rokoch 2007-2013 s cieľom skvalitňovania vzdelávacieho procesu a zvýšenia schopnosti inštitúcií výskumu a vývoja efektívne spolupracovať s kvalitnými výskumnými inštitúciami v EU a v zahraničí, ako aj so subjektmi spoločenskej a hospodárskej praxe prostredníctvom transferu poznatkov a technológií.</i>
Rámcová aktivita	2.1.1 Obnova výskumnej a vývojovej infraštruktúry a prístrojového vybavenia na vysokých školách, výskumných inštitúciách, výskumných centrách a ostatných organizáciách výskumu a vývoja
	2.1.2 Podpora výskumnej infraštruktúry svetovej kvality v oblastiach so strategickým významom pre ďalší rozvoj hospodárstva a spoločnosti (potreby kľúčových priemyselných odvetí SR, zvyšovanie kvality života a potreby udržateľného rozvoja hospodárstva) s dôrazom na významné interdisciplinárne projekty so zapojením viacerých vzdelávacích alebo výskumných inštitúcií a spoločné výskumné centrá so zapojením akademického a podnikateľského sektoru
	2.1.3 Obnova, budovanie a udržateľný rozvoj IKT infraštruktúry výskumu a vývoja na pracoviskách výskumu a vývoja, vrátane podpory širokopásmových sietí medzi špičkovými pracoviskami výskumu a vývoja
Opatrenie	2.2 Podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja ako pilierov rozvoja regiónu v Bratislavskom kraji
<i>Špecifický cieľ</i>	<i>2.2 Zvyšovanie kvality výskumných pracovísk a podpora excelentného výskumu s dôrazom na vysoké školy, na oblasti so strategickým významom pre ďalší rozvoj hospodárstva a spoločnosti.</i>
Rámcová aktivita	2.2.1 Podpora výmenných a spoločných výskumných programov slovenských výskumno-vývojových a vzdelávacích inštitúcií, ktoré budú mať medzinárodnú spoluprácu s kvalitnými zahraničnými inštitúciami výskumu a vývoja
	2.2.2 Podpora významných výskumných a vývojových projektov v oblastiach so strategickým významom pre ďalší rozvoj hospodárstva a spoločnosti (potreby kľúčových priemyselných odvetí SR, zvyšovanie kvality života a potreby udržateľného rozvoja hospodárstva)
	2.2.3 Podpora spolupráce medzi regionálnymi štruktúrami a pracoviskami výskumu a vývoja, vrátane spolupráce medzi inštitúciami výskumu a vývoja a strednými školami
	2.2.4 Podpora medzinárodnej spolupráce v oblasti výskumu a vývoja
	2.2.5 Podpora profesionálneho návratu slovenských vedeckých pracovníkov (vrátane doktorandov a postdoktorandov), pôsobiach v zahraničí, na Slovensko
	2.2.6 Podpora ľudských zdrojov najvyššej svetovej kvality v oblastiach so strategickým významom pre ďalší rozvoj hospodárstva a spoločnosti

Tab. 2 - pokračovanie

Opatrenie	2.3 Prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe v Bratislavskom kraji
<i>Špecifický cieľ</i>	<i>2.3 Zvyšovanie miery spolupráce výskumno-vývojových inštitúcií so spoločenskou a hospodárskou praxou prostredníctvom prenosu poznatkov a technológií a tým prispievanie k zvyšovaniu hospodárskeho rastu regiónov a celého Slovenska.</i>
Rámcová aktivita	2.3.1 Zvyšovanie inovačnej kultúry v akademickej sfére prostredníctvom virtuálnych inkubátorov
	2.3.2 Podpora aplikovaného výskumu a vývoja
	2.3.3 Zvyšovanie kvality interného manažmentu prenosu technológií a poznatkov do praxe z prostredia akademickej sféry vrátane aktivít na odstraňovanie bariér medzi výskumom a vývojom na jednej strane a spoločnosťou a hospodárstvom na druhej strane
	2.3.4 Zvýšenie miery využívania inštitútov duševného vlastníctva kvalitnými pracoviskami výskumu a vývoja v akademickej sfére
Cieľ Konvergencia	
Priorita	3 Infraštruktúra vysokých škôl
<i>Špecifický cieľ</i>	<i>3 Zvýšenie kvality vzdelávania na vysokých školách prostredníctvom investícií do hmotnej infraštruktúry</i>
Opatrenie	3.1 Budovanie infraštruktúry vysokých škôl a modernizácia ich vnútorného vybavenia za účelom zlepšenia podmienok vzdelávacieho procesu
<i>Špecifický cieľ</i>	<i>Zvýšenie kvality vzdelávania na vysokých školách prostredníctvom investícií do hmotnej infraštruktúry</i>
Rámcová aktivita	Investičné aktivity zamerané na rekonštrukciu vysokých škôl (napr. zatepľovanie budovy, výmena okien, výmena alebo oprava strechy, výmena ústredného kúrenia, oprava stien budovy, stabilizácia budov, oprava omietky na budove, oprava exteriéru budovy, úpravy interiéru budovy, zabezpečenie bezbariérovosti budov, zabezpečenie požiarnej bezpečnosti budov, rekonštrukcia sociálnych zariadení a WC, rekonštrukcia teplovodných, vodovodných, kanalizačných a elektrických sietí)
	Výstavba nových budov vysokých škôl
	Rozširovanie objektov vysokých škôl (napr. prístavba budovy, nadstavba budovy, akademické knižnice, doplnkové služby v rámci školského komplexu – úprava okolia školského komplexu)
	Modernizácia a rekonštrukcie ubytovacích kapacít, telocviční, jedální a športovísk vysokých škôl
	Modernizácia vnútorného vybavenia vysokých škôl, v ktorých prebieha vzdelávací proces za účelom zlepšenia podmienok na nové formy učenia a učenia sa (najmä na podporu nových technológií pri budovaní jazykových učební, dielní, budovanie chemických, biologických a fyzikálnych učební, budovanie IKT učební, vybavenie akademických knižníc počítačmi)
Cieľ Konvergencia a Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť	
Priorita	4 Technická pomoc
<i>Špecifický cieľ</i>	<i>4 Zabezpečenie implementácie OP VaV v súlade s požiadavkami kladenými na riadenie, implementáciu, kontrolu, audit, monitorovanie, vyhodnocovanie operačného programu a na administratívne štruktúry zodpovedné za realizáciu operačného programu, poskytnutie podpory na prípravu projektov ako aj na informovanie verejnosti, propagáciu a výmenu skúseností.</i>

2.2. Konzistentnosť stratégie

Stratégiu možno považovať za konzistentnú vtedy, ak sú ciele stratégie, priorit a opatrení navrhnuté tak, aby zodpovedali identifikovaným potrebám. Hodnotenie konzistencie pomocou podporných analýz priemetu potrieb na ciele OP VaV, prioritných osí a opatrení jednoznačne poukazujú na skutočnosť, že identifikované potreby sú plne zohľadnené v navrhovaných cieľoch stratégie. Kvalitatívne hodnotenie priemetu potrieb na jednotlivé ciele opatrení prioritných osí a globálneho cieľa uvádza tab. 3.

Tab. 3 Priemet potrieb na ciele opatrení prioritných osí a globálneho cieľa OP VaV

Prioritná os 1 – Výskum a vývoj a 2 – Výskum a vývoj v Bratislavskom kraji				
Potreby*	Opatrenie 1.1 (2.1)	Opatrenie 1.2 (2.2)	Opatrenie 1.3 (2.3)	Globálny cieľ OP VaV
	Významnosť**			Poradie priemetu potrieb
P1.1, P2.1	2	1	1	2
P1.2, P2.2	1	1	1	1
P1.3, P2.3	2	1	1	1
P1.4, P2.4	1	1	1	1
P1.5, P2.5	2	2	1	3
P1.6, P2.6	1	2	1	2
P1.7, P2.7	3	2	1	3
P1.8, P2.8	2	1	1	2
P1.9, P2.9	3	1	1	2
Prioritná os 3 – Infraštruktúra vysokých škôl				
Potreby	Opatrenie 3.1			Globálny cieľ OP VaV
P3	1			1

* označenie zodpovedá potrebám definovaným v časti 2.4

** 1-najväčšia mieru priemetu, 3-najmenšia miera priemetu

2.3. Súvislosti medzi navrhovanými prvkami stratégie

Súčasťou posudzovania konzistencie bolo v súlade s rámcovými požiadavkami zadávateľa zhodnotiť vzájomné súvislosti medzi navrhovanými prvkami stratégie, t.j. či sú navrhované rámcové aktivity v rámci opatrení dostačujúce na komplexné pokrytie stanovených cieľov a či nedochádza k ich vzájomnému prekryvaniu. Dosiahnutie cieľov Konvergencia a Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť je zabezpečené prostredníctvom územnej alokácie jednotlivých prioritných osí. Prioritná os 1 Výskum a vývoj a prioritná os 2 Výskum a vývoj v Bratislavskom kraji sa vhodne dopĺňajú pri naplňovaní cieľov Konvergencia a Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť. Prioritné osi 1 a 2 sú navrhnuté komplementárne vzhľadom k prioritnej osi 3 Infraštruktúra vysokých škôl prostredníctvom tematickej alokácie. Kým zámerom prioritnej osi 1 (opatrenia 1.1) je podpora výskumno-vývojových aktivít, zámerom prioritnej osi 3 je modernizácia vybavenia slúžiaceho aj pre ostatné činnosti vysokých škôl. Cieľom prioritnej osi 4 Technická pomoc je podpora efektívnej implementácie navrhutej stratégie vrátane monitoringu, hodnotenia a kontroly.

Navrhované rámcové aktivity OP VaV plne súvisia so stanovenými cieľmi opatrení. Identifikované čiastočné súvisy medzi rámcovými aktivitami možno chápať ako pozitívne z pohľadu prepojenosti výstupov podporovaných projektov. Tie môžu nastať v prípadoch, keď výsledky projektov podporovaných v rámci jedného opatrenia budú mať podobný dopad ako projekty podporované v rámci iného opatrenia. Čiastočné prekryvanie rámcových aktivít je možné vylúčiť jasnou definíciou podporovaných aktivít v následných dokumentoch (programový manuál k OP VaV).

2.4. Miera rizika navrhovaných priorít a opatrení stratégie

Určenie rizík pri implementácii programových opatrení priamo nadväzuje na definované disparity, ktorých slabé stránky a ohrozenia prostredia vyjadrujú hlavné prekážky interného a externého prostredia pre dosiahnutie cieľov OP VaV. Ex-ante hodnotenie sa zameralo predovšetkým na určenie miery rizika, ktoré vyplýva z možných ohrození prostredia pri implementácii opatrení. Poradie významnosti ohrození pre implementáciu opatrení prioritnej osi 1 a 2 uvádza tab. 4

Tab. 4 Poradie významnosti ohrození pre implementáciu opatrení prioritnej osi 1 a 2

Poradie	Ohrozenie
1	odchod vysokoškolských výskumných pracovníkov do zahraničia alebo do regiónov s vyšším finančným ohodnotením práce a pracovným progresom
2	presun globálneho investičného kapitálu do teritórií s vyššou cenovou konkurencieschopnosťou ako SR a ich nenahradenie investíciami založenými na znalostiach
3	malá motivácia pracovníkov výskumu a vývoja zoznámiť sa so zahraničnými projektmi nedostatočný záujem mladej generácie o kariéru v prioritných oblastiach vedy a výskumu
4	nízky podiel HDP vynakladaný na výskum a vývoj pretrvávajúca rigidita a narastanie izolovanosti systému vzdelávania od potrieb ekonomiky
5	málo efektívna a účinná podpora výskumu a vývoja s ohľadom na rast konkurencieschopnosti priemyslu a služieb z dôvodu rozdrobenosti a málo flexibilných foriem podpory
6	nezáujem podnikateľskej sféry o výstupy výskumu a vývoja zo slovenských inštitúcií
7	nevyhovujúca štruktúra kvalifikácie pracovnej sily a vzdelávacích inštitúcií vzhľadom na potreby trhu práce nedostatočné financovanie a starostlivosť o rozvoj ľudských a technických zdrojov pracovníkov výskumu a vývoja
8	nedostatočne vyvinutá kultúra využívania analytických a hodnotiacich nástrojov v rozhodovacích procesoch v prostredí vedecko-výskumných inštitúcií

Riziká implementácie opatrení prioritných osí 1 a 2 OP VaV súvisia predovšetkým s nedostatočným vplyvom rámcových aktivít na zvyšovanie výskumno-vývojového potenciálu a s optimalizáciou jeho štruktúry, slabou elimináciou bariéry medzi vedou a spoločnosťou, ktoré môže vyplývať z nedostatočnej motivácie relevantných subjektov a s rizikom slabej spolupráce medzi vedecko-výskumnými inštitúciami a subjektmi podnikateľského sektora. Identifikované riziká sa vzťahujú najmä na kvalitatívne ciele OP VaV. Mieru riziká súvisiacu s implementáciou opatrení prioritnej osi 3 možno považovať za nízku. Na základe výsledkov podporných analýz navrhujeme venovať zvýšenú pozornosť pri implementácii opatrení a realizácii rámcových aktivít súvisiacich s potrebami, na ktoré sa vzťahuje vyššia miera

rizika, a ktorých kritériá hodnotenia majú kvalitatívny charakter (napr. zlepšovanie kooperácie, zvyšovanie vedecko-výskumného potenciálu a pod.).

2.5. Finančný rámec stratégie

V rámci analýzy finančného plánu a zdrojov financovania je možné súhlasiť s určením zdrojov financovania a miery kofinancovania navrhnutého v OP VaV. Keďže OP VaV neobsahuje podrobnú analýzu finančnej náročnosti prioritných osí, je možné predpokladať, že hodnoty boli stanovené indikatívne. V rámci priorít smerovania finančných prostriedkov OP VaV uvádza správne tvrdenie, že pokiaľ majú byť výskum a vývoj a následne technologické inovácie jedným zo základných rozvojových pilierov slovenskej spoločnosti, je potrebné v prvej fáze investovať do technického vybavenia, čo predstavujú opatrenia prioritnej osi 1 a 2. Rovnako možno súhlasiť aj s návrhom výšky finančných prostriedkov pre prioritné osi 3 a 4.

Návrh prerozdelenia vyčlenených prostriedkov na realizáciu opatrení prioritných osí 1 a 2 vychádzal z výsledkov podpornej analýzy. Pre jednotlivé opatrenia je navrhnuté nasledovné prerozdelenie finančných prostriedkov:

- opatrenia 1.1 a 2.1 - 40 – 50 % prostriedkov z celkovej sumy určenej na každú prior. os,
- opatrenia 1.2 a 2.2 - 15 – 25 % prostriedkov z celkovej sumy určenej na každú prior. os,
- opatrenia 1.3 a 2.3 - 35 – 45 % prostriedkov z celkovej sumy určenej na každú prior. os.

V takto vymedzených intervaloch je možné určiť konkrétne finančné rámce prerozdelenia disponibilného finančného rozpočtu pre implementáciu jednotlivých aktivít opatrení prioritných osí 1 a 2 (tab. 5).

Tab. 5 Prerozdelenie finančných prostriedkov OP VaV na prioritné osi

		OP spolu	EÚ	ŠR
Prioritná os 1		777 406 040	660 795 134	116 610 906
Opatrenie 1.1	D*	310 962 416	264 318 054	46 644 362
	H*	388 703 020	330 397 567	58 305 453
Opatrenie 1.2	D	116 610 906	99 119 270	17 491 636
	H	194 351 510	165 198 784	29 152 727
Opatrenie 1.3	D	272 092 114	231 278 297	40 813 817
	H	349 832 718	297 357 810	52 474 908
Prioritná os 2		371 724 735	315 966 024	55 758 711
Opatrenie 2.1	D	148 689 894	126 386 410	22 303 484
	H	185 862 368	157 983 012	27 879 356
Opatrenie 2.2	D	55 758 710	47 394 904	8 363 807
	H	92 931 184	78 991 506	13 939 678
Opatrenie 2.3	D	130 103 657	110 588 108	19 515 549
	H	167 276 131	142 184 711	25 091 420
Prioritná os 3		235 294 118	200 000 000	35 294 118
Prioritná os 4		38 416 724	32 654 215	5 762 509
Celkom		1 422 841 617	1 209 415 373	213 426 244

* D – dolný interval, H – horný interval

3. HODNOTENIE OČAKÁVANÝCH VÝSLEDKOV A DOPADOV

3.1. Charakter a štruktúra navrhovaného súboru indikátorov

Cieľom ex-ante hodnotenia bolo posúdiť, či navrhovaný komplex indikátorov OP VaV vytvára systematicky ucelený celok, zodpovedá stanoveným požiadavkám pre reálnu a transparentnú kvantifikáciu očakávaných výsledkov a dopadov na jednotlivých úrovniach. Ex-ante hodnotenie poukázalo na fakt, že pôvodne navrhovaná štruktúra indikátorov nie je v súlade s predpokladmi kladenými na charakter indikátorov na jednotlivých úrovniach OP VaV. Na základe spolupráce a konzultácií so zadávateľom ex-ante hodnotenia boli pôvodne navrhované indikátory prehodnotené a upravené v triedení na kontextové a programové ukazovatele pre jednotlivé úrovne OP VaV. Upravené kontextové a programové indikátory sú uvedené v tab. 2 a 3. Zvolené indikátory OP VaV sú vyvážené a opodstatnené na meranie dosahovaných výsledkov a vplyvu realizácie aktivít.

3.2. Kvantifikácia indikátorov

Cieľom kvantifikácie indikátorov bol odhad plánovaných hodnôt, ktoré je možné dosiahnuť naplnením cieľov stanovených na jednotlivých úrovniach OP VaV. Pri kvantifikácii hodnôt kontextových a programových ukazovateľov hodnotitelia úzko spolupracovali so zadávateľom hodnotenia a konečné hodnoty sú výsledkom vzájomných konzultácií a spolupráce. Na stanovenie hodnôt indikátorov sa využili kvantitatívne a kvalitatívne metódy odhadu s prihliadnutím na programovú úroveň, na ktorú sa jednotlivé indikátory vzťahujú. Podľa odporúčaní Európskej komisie sa hodnoty indikátorov stanovovali tak, aby bolo možné merať priame efekty intervencií na úrovni programu, prioritnej osi či opatrenia.² Pri stanovovaní cieľových hodnôt indikátorov bolo potrebné prihliadať na ich charakter, t.j. či sa daný indikátor vzťahuje ku kvantitatívnemu alebo kvalitatívnemu cieľu a či meria výsledok alebo dopad intervencie. Podkladom pre expertný odhad boli výsledky analytickej časti OP VaV a súčasný stav situácie v danej oblasti. Kvantitatívne metódy využívali dostupné číselné údaje štatistických databáz, ako aj štátnych zdrojov MŠ SR (ITMS) a oficiálnych zdrojov EÚ (EUROSTAT). Časť hodnôt indikátorov v cieľovom období je stanovená za predpokladu, že sa naplnia ciele OP VaV (znižovanie regionálnych disparít a priblíženie sa úrovni krajín EÚ 15). V niektorých prípadoch sa vychádza z cieľového rozpočtu a výšky finančných príspevkov na jednotlivé opatrenia v rámci prioritných osí. Kvantifikované hodnoty počiatočných a cieľových hodnôt kontextových indikátorov sú uvedené v tab. 6 a hodnoty programových indikátorov v tab. 7.

² http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/doc/indic_en.pdf

Tab. 6 Kvantifikované hodnoty kontextových indikátorov

Operačný program Výskum a vývoj				
Názov indikátora	Merná jednotka	Počiatočná hodnota		Cieľová hodnota
		rok	hodnota	rok 2013
Počet patentových prihlášok EPO na 1 mil. obyvateľov	Počet	2003	3,4	10
Počet pracovníkov výskumu a vývoja – celková hodnota (z toho výskumníci)	FTE	2004	14 329 (10 717)	16 700 (12 150)
Počet udelených patentov USPTO na 1 mil. obyvateľov	Počet	2003	0,093	1
Počet pracovníkov výskumu a vývoja vo vzťahu k celkovému počtu pracovných síl	Počet osôb na 1000 prac. síl	2003	4	8
Prioritná os 1 Výskum a vývoj				
Počet patentových prihlášok EPO na 1 mil. obyvateľov	Počet	2003	3,4	10
Počet pracovníkov výskumu a vývoja – celková hodnota (z toho výskumníci)	FTE	2004	6302 (4848)	7144 (5496)
Počet udelených patentov USPTO na 1 mil. obyvateľov	Počet	2003	0,093	1
Počet pracovníkov výskumu a vývoja vo vzťahu k celkovému počtu pracovných síl	Počet osôb na 1000 prac. síl	2003	5,1	10
Opatrenie 1.1 Obnova a budovanie technickej infraštruktúry výskumu a vývoja				
Počet patentových prihlášok EPO na 1 mil. obyvateľov	Počet	2003	3,4	10
Počet pracovníkov výskumu a vývoja – celková hodnota (z toho výskumníci)	FTE	2004	2520 (1939)	2857 (2198)
Počet udelených patentov USPTO na 1 mil. obyvateľov	Počet	2003	0,093	1
Počet pracovníkov výskumu a vývoja vo vzťahu k celkovému počtu pracovných síl	Počet osôb na 1000 prac. síl	2003	5,1	10
Opatrenie 1.2 Podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja ...				
Počet patentových prihlášok EPO na 1 mil. obyvateľov	Počet	2003	3,4	10
Počet pracovníkov výskumu a vývoja – celková hodnota (z toho výskumníci)	FTE	2004	1262 (970)	1430 (1100)
Počet udelených patentov USPTO na 1 mil. obyvateľov	Počet	2003	0,093	1
Počet pracovníkov výskumu a vývoja vo vzťahu k celkovému počtu pracovných síl	Počet osôb na 1000 prac. síl	2003	5,1	10
Opatrenie 1.3 Prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe				
Počet patentových prihlášok EPO na 1 mil. obyvateľov	Počet	2003	3,4	10
Počet pracovníkov výskumu a vývoja – celková hodnota (z toho výskumníci)	FTE	2004	2520 (1939)	2857 (2198)
Počet udelených patentov USPTO na 1 mil. obyvateľov	Počet	2003	0,093	1
Počet pracovníkov výskumu a vývoja vo vzťahu k celkovému počtu pracovných síl	Počet osôb na 1000 prac. síl	2003	5,1	10

Tab. 6 - pokračovanie

Názov indikátora	Merná jednotka	Počiatočná hodnota		Cieľová hodnota
		rok	hodnota	rok 2013
Prioritná os 2 Výskum a vývoj v Bratislavskom kraji				
Počet patentových prihlášok EPO na 1 mil. obyvateľov	Počet	2003	3,4	10
Počet pracovníkov výskumu a vývoja – celková hodnota (z toho výskumníci)	FTE	2004	8027 (5869)	9556 (6654)
Počet udelených patentov USPTO na 1 mil. obyvateľov	Počet	2003	0,093	1
Počet pracovníkov výskumu a vývoja vo vzťahu k celkovému počtu pracovných síl	Počet osôb na 1000 prac. síl	2003	5,1	10
Opatrenie 2.1 Obnova a budovanie technickej infraštruktúry výskumu a vývoja				
Počet patentových prihlášok EPO na 1 mil. obyvateľov	Počet	2003	3,4	10
Počet pracovníkov výskumu a vývoja – celková hodnota (z toho výskumníci)	FTE	2004	3210 (2347)	3822 (2661)
Počet udelených patentov USPTO na 1 mil. obyvateľov	Počet	2003	0,093	1
Počet pracovníkov výskumu a vývoja vo vzťahu k celkovému počtu pracovných síl	Počet osôb na 1000 prac. síl	2003	5,1	10
Opatrenie 2.2 Podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja ...				
Počet patentových prihlášok EPO na 1 mil. obyvateľov	Počet	2003	3,4	10
Počet pracovníkov výskumu a vývoja – celková hodnota (z toho výskumníci)	FTE	2004	1607 (1175)	1912 (1332)
Počet udelených patentov USPTO na 1 mil. obyvateľov	Počet	2003	0,093	1
Počet pracovníkov výskumu a vývoja vo vzťahu k celkovému počtu pracovných síl	Počet osôb na 1000 prac. síl	2003	5,1	10
Opatrenie 2.3 Prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe				
Počet patentových prihlášok EPO na 1 mil. obyvateľov	Počet	2003	3,4	10
Počet pracovníkov výskumu a vývoja – celková hodnota (z toho výskumníci)	FTE	2004	3210 (2347)	3822 (2661)
Počet udelených patentov USPTO na 1 mil. obyvateľov	Počet	2003	0,093	1
Počet pracovníkov výskumu a vývoja vo vzťahu k celkovému počtu pracovných síl	Počet osôb na 1000 prac. síl	2003	5,1	10
Prioritná os 3 Infraštruktúra vysokých škôl				
Počet študentov, ktorí majú prospech z kvalitnejšej infraštruktúry vysokých škôl	Počet	2007	0	300 000
Opatrenie 3.1 Budovanie infraštruktúry vysokých škôl a modernizácia ich vnútorného vybavenia za účelom zlepšenia podmienok vzdelávacieho procesu				
Počet študentov, ktorí majú prospech z kvalitnejšej infraštruktúry vysokých škôl	Počet	2007	0	300 000

Tab. 6 - pokračovanie

Názov indikátora	Merná jednotka	Počiatočná hodnota		Cieľová hodnota
		rok	hodnota	rok 2013
Prioritná os 4 Technická pomoc				
Stav kontrahovania alokovaných prostriedkov	%	2007	0	100
Stav čerpania alokovaných prostriedkov	%	2007	0	100

Tab. 7 Kvantifikované hodnoty programových indikátorov

Operačný program Výskum a vývoj					
Názov indikátora	Typ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota		Cieľová hodnota
			rok	hodnota	rok 2013
Relatívny počet publikácií (publicistická činnosť)	Výsledok	počet	2000/2004	0,34	0,7
Počet výskumníkov, ktorí majú profesionálny prospech z poskytnutej podpory	Výstup	počet	2007	0	17000
Počet inštitúcií s podporenou technickou infraštruktúrou výskumu a vývoja	Výstup	počet	2007	0	200
Počet projektov spolupráce výskumno-vývojových inštitúcií so spoločenskou a hospodárskou praxou	Výstup	počet	2007	0	800
Počet projektov podpory sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja	Výstup	počet	2007	0	400
Počet patentov, ochranných značiek a iných prejavov duševného vlastníctva	Výsledok	počet	2007	0	60
Počet novovybudovaných a zrekonštruovaných budov a zariadení vysokých škôl	Výstup	počet	2007	0	40
Počet vysokých škôl so zmodernizovaným vnútorným vybavením súvisiacim so vzdelávacím procesom	Výstup	počet	2007	0	20
Počet študentov, ktorí majú prospech z kvalitnejšej infraštruktúry vysokých škôl	Výsledok	počet	2007	0	300000
Počet projektov na rozvoj výskumu a technológií	Core	počet	2007	0	1600
Prioritná os 1 Výskum a vývoj					
Relatívny počet publikácií (publicistická činnosť)	Výsledok	počet	2000/2004	0,34	0,7
Počet výskumníkov, ktorí majú profesionálny prospech z poskytnutej podpory	Výstup	počet	2007	0	8500
Počet inštitúcií s podporenou technickou infraštruktúrou výskumu a vývoja	Výstup	počet	2007	0	100
Počet projektov spolupráce výskumno-vývojových inštitúcií so spoločenskou a hospodárskou praxou	Výstup	počet	2007	0	500
Počet projektov podpory sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja	Výstup	počet	2007	0	250
Počet patentov, ochranných značiek a iných prejavov duševného vlastníctva	Výsledok	počet	2007	0	30
Uzavreté licenčné zmluvy - predaj	Výsledok	počet	2007	0	300
Opatrenie 1.1 Obnova a budovanie technickej infraštruktúry výskumu a vývoja					
Počet publikácií súvisiacich s poskytnutou podporou	Výsledok	počet	2007	0	375
Počet výskumníkov, ktorí majú profesionálny prospech z poskytnutej podpory	Výstup	počet	2007	0	4250
Počet inštitúcií s podporenou technickou infraštruktúrou výskumu a vývoja	Výstup	počet	2007	0	100

Tab. 7 - pokračovanie

Názov indikátora	Typ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota		Cieľová hodnota
			rok	hodnota	rok 2013
Opatrenie 1.2 Podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja ...					
Počet publikácií súvisiacich s poskytnutou podporou	Výsledok	počet	2007	0	375
Počet výskumníkov, ktorí majú profesionálny prospech z poskytnutej podpory	Výstup	počet	2007	0	2125
Počet inštitúcií s podporenou technickou infraštruktúrou výskumu a vývoja	Výstup	počet	2007	0	250
Opatrenie 1.3 Prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe					
Počet publikácií súvisiacich s poskytnutou podporou	Výsledok	počet	2007	0	750
Počet výskumníkov, ktorí majú profesionálny prospech z poskytnutej podpory	Výstup	počet	2007	0	2125
Počet projektov spolupráce výskumno-vývojových inštitúcií so spoločenskou a hospodárskou praxou	Výstup	počet	2007	0	500
Počet patentov, ochranných značiek a iných prejavov duševného vlastníctva	Výsledok	počet	2007	0	30
Uzavreté licenčné zmluvy - predaj	Výsledok	počet	2007	0	200
Prioritná os 2 Výskum a vývoj v Bratislavskom kraji					
Relatívny počet publikácií (publicistická činnosť)	Výsledok	počet	2000/2004	0,34	0,7
Počet výskumníkov, ktorí majú profesionálny prospech z poskytnutej podpory	Výstup	počet	2007	0	8500
Počet inštitúcií s podporenou technickou infraštruktúrou výskumu a vývoja	Výstup	počet	2007	0	100
Počet projektov spolupráce výskumno-vývojových inštitúcií so spoločenskou a hospodárskou praxou	Výstup	počet	2007	0	300
Počet projektov podpory sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja	Výstup	počet	2007	0	150
Počet patentov, ochranných značiek a iných prejavov duševného vlastníctva	Výsledok	počet	2007	0	30
Uzavreté licenčné zmluvy - predaj	Výsledok	počet	2007	0	300
Opatrenie 2.1 Obnova a budovanie technickej infraštruktúry výskumu a vývoja					
Počet publikácií súvisiacich s poskytnutou podporou	Výsledok	počet	2007	0	225
Počet výskumníkov, ktorí majú profesionálny prospech z poskytnutej podpory	Výstup	počet	2007	0	4250
Počet inštitúcií s podporenou technickou infraštruktúrou výskumu a vývoja	Výstup	počet	2007	0	100

Tab. 7 - pokračovanie

Tab. 1 - pokračovanie

Názov indikátora	Typ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota		Cieľová hodnota
			rok	hodnota	rok 2013
Opatrenie 2.2 Podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja ...					
Počet publikácií súvisiacich s poskytnutou podporou	Výsledok	počet	2007	0	225
Počet výskumníkov, ktorí majú profesionálny prospech z poskytnutej podpory	Výstup	počet	2007	0	2125
Počet inštitúcií s podporenou technickou infraštruktúrou výskumu a vývoja	Výstup	počet	2007	0	150
Opatrenie 2.3 Prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe					
Počet publikácií súvisiacich s poskytnutou podporou	Výsledok	počet	2007	0	450
Počet výskumníkov, ktorí majú profesionálny prospech z poskytnutej podpory	Výstup	počet	2007	0	2125
Počet projektov spolupráce výskumno-vývojových inštitúcií so spoločenskou a hospodárskou praxou	Výstup	počet	2007	0	300
Počet patentov, ochranných značiek a iných prejavov duševného vlastníctva	Výsledok	počet	2007	0	30
Uzavreté licenčné zmluvy - predaj	Výsledok	počet	2007	0	300
Prioritná os 3 Infraštruktúra vysokých škôl					
Počet novovybudovaných a zrekonštruovaných budov a zariadení vysokých škôl	Výstup	počet	2007	0	40
Počet vysokých škôl so zmodernizovaným vnútorným vybavením súvisiacim so vzdelávacím procesom	Výstup	počet	2007	0	20
Počet študentov, ktorí majú prospech z kvalitnejšej infraštruktúry vysokých škôl	Výsledok	počet	2007	0	300 000
Opatrenie 3.1 Budovanie infraštruktúry vysokých škôl a modernizácia ich vnútorného vybavenia za účelom zlepšenia podmienok vzdelávacieho procesu					
Počet novovybudovaných budov a zariadení vysokých škôl	Výstup	počet	2007	0	5
Počet zrekonštruovaných budov a zariadení vysokých škôl	Výstup	počet	2007	0	35
Počet projektov modernizácie vnútorného vybavenia súvisiaceho so vzdelávacím procesom na vysokých školách	Výstup	počet	2007	0	400
Počet študentov, ktorí majú prospech z kvalitnejšej infraštruktúry vysokých škôl	Výsledok	počet	2007	0	300000
Prioritná os 4 Technická pomoc					
Počet spracovaných žiadostí o poskytnutie NFP/pomoci	Výsledok	počet	2007	0	6000
Počet podpísaných zmlúv o poskytnutí NFP/pomoci	Výsledok	počet	2007	0	2100
Počet spracovaných ŽoP/ŽoZP	Výsledok	počet	2007	0	15000
Kumulatívny počet podporených zamestnancov RO	Výstup	počet	2007	0	29
Kumulatívny počet podporených zamestnancov SORO	Výstup	počet	2007	0	105
Kumulatívny počet podporených externých pracovníkov	Výstup	počet	2007	0	10

3.3. Očakávané dopady na špecifické prioritné oblasti

3.3.1. Rovnosť príležitostí

Princíp rovnosti šancí je zachovaný vo všetkých aktivitách v rámci prioritných osí Operačného programu Výskum a vývoj. Navrhnuté prioritné osi majú antidiskriminačný charakter a rovnosť medzi pohlaviami je zachovaná s cieľom zlepšiť postavenie žien. Verejné inštitúcie, ktoré budú využívať finančné prostriedky z programu ERDF, podporia rovnosť rodov vo všetkých oblastiach spoločnosti. Táto horizontálna priorita bude zohľadnená v rámci hodnotiacich procedúr. Ženy a muži majú rovnaké príležitosti na vzdelávanie, zamestnanie, kultúrny a profesionálny postup. Realizáciou programu sa očakáva, že sa v oblasti sociálneho hospodárstva vytvoria nové pracovné miesta pre neaktívne alebo nezamestnané ženy a podporí sa ich zaradenie, resp. zvýšenie vo výskumnej oblasti.

Prioritná os zameraná na infraštruktúru vysokých škôl podporuje rovnosť príležitostí prierezovo vo všetkých opatreniach, a to prostredníctvom aktivít, ktoré vytvárajú podmienky na rovnaký prístup k zmodernizovanej hmotnej infraštruktúre vzdelávania pre všetkých študentov vysokých škôl. Zároveň je rovnosť príležitostí zabezpečená aj prostredníctvom škály prijímateľov OP z verejného aj súkromného sektora.

3.3.2. Životné prostredie

Oblasti potenciálnych dopadov na životné prostredie bol v rámci hodnotenia OP VaV venovaný osobitný hodnotiaci dokument - strategické environmentálne hodnotenie (SEA).

3.3.3. Malé a stredné podnikanie a konkurencieschopnosť

Realizácia OP VaV by mala napomôcť k rozvoju malého a stredného podnikania a k zvýšeniu konkurencieschopnosti najmä v odvetviach s vysokým podielom pridanej hodnoty. V rámci OP VaV je možné potenciálne dopady na oblasť malého a stredného podnikania a konkurencieschopnosť sledovať pomocou vybraných indikátorov.

3.3.4. Inovácie

Jednou z hlavných ideí celého OP VaV je orientácia na využívanie inovácií pre celospoločenský rozvoj a logicky, jeho realizácia by mala napomôcť k tvorbe a rozvoju inovácií a inovatívnych myšlienok. V rámci OP VaV je možné potenciálne dopady na oblasť

inovácii determinovať na úrovni hodnôt všetkých kontextových indikátorov prioritných osí 1,2 a 3, pretože tieto indikátory súvisia s oblasťou inovácii, či už priamo, alebo nepriamo.

3.3.5. Zamestnanosť a trh práce

Realizácia OP VaV by mala prispieť k pozitívnemu trendu zamestnanosti v oblasti s náročnosťou na vysokokvalifikovanú pracovnú silu, t.j. vysokoškolské vzdelanie v odvetví s vysokým podielom pridanej hodnoty a vysokoškolské vzdelanie III. stupňa. Realizáciou OP VaV by sa rovnako malo napomôcť k zastaveniu odlivu vysokokvalifikovanej pracovnej sily za lepšími podmienkami do zahraničia alebo do rozvinutejších regiónov SR a vytváraníu podmienok pre motiváciu návratu tejto cieľovej skupiny na Slovensko, poprípade do menej rozvinutých regiónov SR. V rámci OP VaV je možné potenciálne dopady na oblasť zamestnanosti a trhu práce sledovať pomocou vybraných indikátorov.

4. HODNOTENIE KOHERENCIE OP S POLITIKAMI A STRATEGICKÝMI DOKUMENTMI SPOLOČENSTVA A SR

4.1. Koherencia s politikami a strategickými dokumentmi Spoločenstva

Základným predpokladom pri návrhu stratégie pre OP VaV boli nadnárodné návrhy dokumentov, ktoré prijala EÚ v kontexte strategického plánovania štrukturálnych fondov EÚ a národná dokumentácia ovplyvňujúca funkčnosť systému podpory tejto špecifickej oblasti v rámci štátu.

Cieľom hodnotenia bolo posúdiť koherenciu OP VaV s politikami a strategickými dokumentmi Spoločenstva a s politikami a strategickými národnými a regionálnymi dokumentmi SR. V závislosti od úrovne pôsobnosti dokumentov sa hodnotenie zameralo na posúdenie súladu s globálnymi cieľmi, resp. špecifickými cieľmi alebo jednotlivými prioritami.

Indikatívne priority Spoločenstva v oblasti kohéznej politiky na nové programovacie obdobie realizácie fondov EÚ v rokoch 2007 – 2013 poskytujú Strategické usmernenia Spoločenstva (SUS). Uvedené usmernenia s dôrazom na trvalo udržateľný rast a konkurencieschopnosť hospodárstva a berúc v súlad Lisabonskú stratégiu a strategické dokumenty sa snažia priblížiť k cieľu vízie Európskej únie do roku 2010. V rámci hodnotenia súladu SUS so stratégiou OP VaV je možné konštatovať úplný súlad pre obidva ciele OP VaV (Konvergencia a Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť). OP VaV odzrkadľuje motívy Strategických usmernení Spoločenstva „Zlepšenie poznatkov a inovácií pre rast“. Kohézna politika na podporu rastu a zamestnanosti – SUS na roky 2007 – 2013, osobitne jej cieľ zlepšenia poznatkov a inovácií pre rast, je zosúladená v plnej miere s opatreniami 1.2, 1.3 a 2.2 a 2.3. Ostatné opatrenia OP VaV zohľadňujú všetky podstatné oblasti. Navrhnuté opatrenia budú podporovať aktivity smerujúce k zvýšeniu a zlepšeniu investícií do výskumu a technického rozvoja.

V rámci Lisabonskej stratégie jeden z hlavných bodov na dosiahnutie strategického cieľa je prechod krajín na poznatkovo orientovanú ekonomiku a spoločnosť podporou informačnej spoločnosti a výskumu a vývoja, rovnako ako urýchlením procesu štrukturálnych reforiem pre konkurencieschopnosť a inovatívnosť a dobudovanie spoločného trhu. Prioritné osi OP VaV priamo implementujú navrhnutú ideu, aby sa podporilo úsilie EÚ stať sa najdynamickejšou a najviac konkurencieschopnou ekonomikou sveta založenou na poznatkoch.

Göteborská stratégia trvalo udržateľného rozvoja podobne ako Lisabonská stratégia budú napĺňané prostredníctvom prioritných osí smerujúcich k základnej myšlienke vytvorenia

skutočnej európskej výskumnej oblasti, ktorá bude schopná dosahovať ciele trvalej konkurencieschopnosti a rastu.

V rámci hodnotenia je možné súhlasiť s konštatovaním OP VaV, že operačný program Výskum a vývoj je nastavený v súlade s Lisabonskou a Göteborgskou stratégiou trvalo udržateľného rozvoja. Úplný súlad je s opatreniami prioritnej osi 1 a s opatreniami prioritnej osi 2.

Okrem vyššie uvedených kľúčových stratégií v rámci nadnárodnej úrovne boli hodnotené ďalšie stratégie, smernice a nariadenia:

1. Európska stratégia zamestnanosti (EES),
2. Finančná perspektíva 2007-2013,
3. Smernica 2001/42/ES o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie,
4. Nariadenie Rady o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde,
5. Správa EK „Viac výskumu pre Európu: zvýšenie k 3% HDP“,

Z uvedených dokumentov Európska stratégia zamestnanosti (EES) zohráva vedúcu úlohu pri vykonávaní cieľov Lisabonskej stratégie v oblasti zamestnanosti. Hodnotenie poukazuje na prepojenosť OP VaV s Európskou stratégiou zamestnanosti v plnej miere pre prioritnú os 1 a 2. Výnimku tvorí cieľ úplnej zamestnanosti v Bratislavskom kraji kde sa jedná o dostatočný súlad.

Nariadením Rady (ES) č. 1083/2006 z 11. júla 2006 sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde. Prostriedky štrukturálnych fondov majú v programovacom období 2007 – 2013 smerovať k naplneniu cieľov konvergencia, regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť a európska teritoriálna spolupráca. Operačný program Výskum a vývoj je nastavený v súlade s predmetným nariadením.

Správa EK „Viac výskumu pre Európu: k 3% HDP“ obsahuje odporúčania pre členské krajiny, podnikateľskú sféru i ostatných aktérov s požiadavkou na konkrétne akčné plány na dosiahnutie 3 % hranice investícií a posilnenie Európskej oblasti výskumu a inovácií. Prioritné osi 1 a 2 OP VaV sú v úplnom súlade s cieľom zvyšovania investícií do vedy a výskumu a zlepšenia ich koordinácie. Uvedené ciele sú plne zosúladené aj s prioritnou osou 3.

Navrhovaná stratégia zároveň plne zohľadňuje horizontálne priority (legislatíva ES v oblasti pravidiel hospodárskej súťaže, verejného obstarávania, ochrany a zlepšovania životného prostredia, rovnosti príležitostí, rodovej rovnosti a nediskriminácie).

Pre prioritnú os 3 bol hodnotený súlad s dodatočnými dokumentmi, ktoré sa vzťahujú k infraštruktúre VŠ:

1. Pracovný program Európskej komisie „Vzdelávanie a odborná príprava 2010“
2. Memorandum o celoživotnom vzdelávaní
3. Bolonská deklarácia
4. Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie
5. Biela kniha Európskej komisie o politike mládeže „Nový stimul pre Európsku mládež“
6. Spoločná iniciatíva kandidátskych krajín EÚ eEurope+

4.2. Koherencia s politikami a strategickými dokumentmi SR

Medzi základné politiky a strategické dokumenty na národnej úrovni možno zaradiť nasledovné:

1. Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja/Akčný plán trvalo udržateľného rozvoja
2. Koncepcia územného rozvoja SR
3. Národný program reforiem / Stratégie rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 (Národná lisabonská stratégia)
4. Akčný plán Slovenskej republiky pre oblasť vedy, výskumu a inovácií
5. Stratégia a vízia NSRR SR 2007 - 2013
6. Aktualizovaný konvergenčný program Slovenska na roky 2004 - 2010

Vzájomným prepojením politík Národnej stratégie trvalo udržateľného rozvoja a Akčného plánu trvalo udržateľného rozvoja na roky 2005 – 2010 sa zaručí implementácia systému predpokladajúceho plnenie cieľov Lisabonskej stratégie pre Slovensko a Národohospodárskej stratégie SR, ktoré budú mať pozitívny synergický efekt na plnenie cieľov akčného plánu. Akčný plán vytýčil ciele v jednotlivých sektorových politikách SR, pre oblasť výskumu a vývoja bola zadaná úloha určiť základné smery pre realizáciu štátnej vednej a technickej politiky v základnom výskume, aplikovanom výskume a experimentálnom vývoji. V rámci hodnotenia súladu navrhovanej stratégie OP VaV je možné konštatovať úplný súlad s Národnou stratégiou trvalo udržateľného rozvoja pre obidva ciele OP VaV prioritných osí 1 a 2.

Koncepcia územného rozvoja nerieši priamo problematiku výskumu a vývoja na Slovensku. Jedinou uvádzanou problematikou je kapitola 6 Informačná spoločnosť, informačné technológie a územný rozvoj Slovenska, v rámci ktorej je navrhnuté opatrenie urýchľovať rýchle internetové spojenia a on-line spojenia pre výskumných pracovníkov a študentov. OP VaV zastrešuje túto problematiku a to prostredníctvom rámcových aktivít 1.1.3 a 2.1.3.

V rámci hodnotenia súladu Lisabonskej stratégie pre Slovensko a OP VaV je možné konštatovať úplný súlad so strategickou oblasťou Národného programu reforiem „Veda, výskum a inovácie“, ktorá je v úplnom súlade s opatreniami 1.1, 1.2 a 1.3 a s opatreniami 2.1, 2.2 a 2.3.

Akčný plán pre oblasť vedy, výskumu a inovácií nadväzuje na národný plán reforiem. Jeho priorita „Výchova a podpora kvalitných vedcov“ je v úplnom súlade s opatreniami 1.1 a 1.2 prioritnej osi 1 a s opatreniami 2.1 a 2.2 prioritnej osi 2.

Podobne je možné konštatovať úplný súlad OP VaV s Národným strategickým rámcom SR 2007 – 2013. Operačný program Výskum a vývoj je uvádzaný pod strategickú prioritu „Znalostná ekonomika“, pričom v plnej miere reflektuje základnú víziu a ciele Národného strategického referenčného rámca prostredníctvom navrhovaných opatrení.

Globálnym cieľom hodnotených dokumentov je dosiahnutie ekonomiky s trvalo udržateľným rastom, sprevádzanej kvantitatívnym a kvalitatívnym zlepšením zamestnanosti a väčšou sociálnou kohéziou trvalo udržateľného rozvoja. K týmto aspektom sa prikláňa stratégia Operačného programu Výskum a vývoj. Výsledky hodnotenia potvrdzujú, že navrhovaná stratégia OP VaV priamo nadväzuje a naplňuje hlavné priority a strategické ciele Spoločenstva, ktoré sa budú realizovať pomocou finančných nástrojov EÚ v rokoch 2007-2013, ako i národných a regionálnych politík.

5. HODNOTENIE IMPLEMENTAČNÉHO SYSTÉMU PRIORÍT

5.1. Systém riadenia a kontroly

Ex-ante hodnotenie sa v zmysle zadávacích podmienok týkalo posúdenia navrhovaného implementačného systému priorít. Zaoberá sa hodnotením funkčnosti a efektívnosti systému riadiacich procedúr, monitorovania a hodnotenia a finančného riadenia. Predmetom hodnotenia je súlad s požiadavkami Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006 z 11. júla 2006 (všeobecné nariadenie), ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1260/1999.

Pre efektívnu implementáciu OP VaV by mali byť prijaté primerané opatrenia a zabezpečený systém riadenia a kontroly operačného programu, ktorý by mal stanovovať vymedzenie funkcií riadiacich a kontrolných orgánov, postupov zabezpečenia, monitorovacieho systému, systému hodnotenia, a mechanizmus auditu.

OP VaV definuje orgány, ktoré sú zapojené do systému riadenia a implementácie programu v nasledovnej štruktúre:

- Centrálny koordinačný orgán (CKO),
- Riadiaci orgán (RO),
- Sprostredkovateľský orgán (SORO),
- Monitorovací výbor (MV),
- Certifikačný orgán,
- Orgán auditu.

Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR ako Centrálny koordinačný orgán pre operačné programy v Národnom strategickom referenčnom rámci SR na roky 2007 – 2013 zabezpečuje strategickú úroveň systému riadenia NSRR. Za riadenie a vykonávanie OP VaV v súlade s predpismi EÚ a SR zodpovedá Riadiaci orgán operačného programu. Na základe uznesenia vlády SR č. 832 z 8. októbra 2006, riadiacim orgánom OP VaV je Ministerstvo školstva SR. Dokument definuje hlavné zodpovednosti RO v procese riadenia a vykonávania OP VaV, ktoré sú v plnom súlade s požiadavkami článku 60 všeobecného nariadenia. V súlade s čl. 71 všeobecného nariadenia, vnútorná štruktúra a rozdelenie (delegovanie) zodpovednosti RO pre OP VaV budú popísané v opise systémov riadenia a kontroly, ktorý členský štát predloží EK pred predložením prvej žiadosti o priebežnú platbu alebo najneskôr do 12 mesiacov od schválenia OP.

Článok 59(2) nariadenia umožňuje určiť jeden alebo viac sprostredkovateľských orgánov (SORO) na plnenie niektorých alebo všetkých úloh riadiaceho orgánu. Na základe uznesenia vlády SR č. 832 z 8. októbra 2006 sprostredkovateľským orgánom pre všetky prioritné osi a opatrenia OP VaV je Agentúra MŠ SR pre štrukturálne fondy EÚ. OP VaV stanovuje rozsah delegovaných úloh na agentúru, ktoré sú v súlade s požiadavkami kladenými na SORO. Dokument OP VaV ďalej definuje účasť orgánov regionálnej a miestnej samosprávy na procese implementácie Operačného programu VaV ako prijímateľov pomoci, resp. partnerov. Umožňuje týmto orgánom delegovať svojich zástupcov za členov hodnotiacich komisií na výber projektov a členov monitorovacieho výboru pre OP VaV.

5.2. Systém monitorovania a hodnotenia

Operačné programy je potrebné monitorovať, aby sa zabezpečila kvalita ich vykonávania. Na tento účel je potrebné zriadiť monitorovacie výbory. V súlade s čl. 63 všeobecného nariadenia musí byť pre každý OP do troch mesiacov od jeho schválenia Európskou komisiou zriadený monitorovací výbor. Cieľom monitorovacieho výboru je dohliadať na efektívnosť a kvalitu implementácie programu. OP VaV presne vymedzuje funkcie a úlohy členov MV, pričom sa prihliada na dodržiavanie princípu partnerstva. Pôsobnosť a činnosť MV upravuje štatút a rokovací poriadok, ktoré MV schváli na svojom prvom zasadnutí. Zriadenie monitorovacieho výboru pre OP VaV, jeho zloženie a definované zodpovednosti a úlohy sú v plnom súlade s požiadavkami článku 63 až 65 všeobecného nariadenia.

OP VaV zároveň stanovuje funkciu a úlohu Národného monitorovacieho výboru pre NSRR (NMV), ktorému predsedá minister výstavby a regionálneho rozvoja SR ako predstaviteľ CKO pre NSRR a definuje jeho hlavné činnosti a previazanosť s MV pre OP VaV.

Monitorovanie predstavuje činnosť, ktorá sa systematicky zaoberá zberom, triedením, agregovaním a ukladaním relevantných informácií pre potreby hodnotenia a kontroly riadených procesov. Výstupy z monitorovania zabezpečujú pre riadiaci orgán vstupy pre rozhodovanie pre účely zlepšenia implementácie operačného programu, vypracovávanie výročných správ a záverečnej správy o vykonávaní OP a podklady pre rozhodovanie monitorovacích výborov. Ako uvádza dokument OP VaV, proces monitorovania vychádza zo štruktúrovaného modelu riadenia na úrovni NSRR, OP a na úrovni projektov. Monitorovanie a hodnotenie zabezpečujú všetky subjekty zúčastnené na riadení ŠF a KF v rozsahu zadefinovaných úloh a zodpovedností a subjekty, ktoré čerpajú finančné prostriedky z fondov. OP VaV definuje úlohy CKO, RO pre OP VaV a SORO v oblasti monitorovania. Úlohy jednotlivých monitorovacích orgánov sú v programe jasne vymedzené a pomocou nich

je zabezpečené ich vzájomné prepojenie za účelom efektívnej koordinácie, metodických usmernení, zberu, spracovania a vyhodnocovania údajov pre potreby hodnotenia a kontroly riadených procesov na jednotlivých monitorovacích úrovniach. OP VaV navrhuje dva konkrétne spôsoby monitorovania - na základe systému ukazovateľov a na základe kategórií pomoci zo ŠF. Navrhované spôsoby sú dostatočné na zabezpečenie riadneho procesu monitorovania implementácie OP VaV a dávajú predpoklady na splnenie cieľov monitorovania. Monitorovací systém zberu, spracovania, vyhodnocovania a využitia údajov bude efektívne fungovať za predpokladu dostupnosti kvalitných vstupných údajov. Odporúčame preto zodpovedným orgánom priebežne zabezpečovať nie len kvantitu údajov ale priebežne vykonávať kontrolu ich kvality (oprávnenosť, skutočnosť).

Hodnotenie predstavuje proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie programov a ich súlad s cieľmi stanovenými v OP a NSRR. Cieľom hodnotenia je zlepšiť kvalitu, účinnosť a súlad pomoci z fondov a stratégiu a vykonávanie operačných programov s ohľadom na osobitné štrukturálne problémy. Hodnotenie sa vykonáva pred začiatkom programového obdobia (predbežné hodnotenie), počas neho (priebežné hodnotenie) a po ukončení programového obdobia (záverečné hodnotenie). V zmysle čl. 47(3) všeobecného nariadenia OP VaV uvádza, že hodnotenia sa uskutočňujú v rámci zodpovednosti členského štátu (CKO, RO) alebo Komisie, v súlade so zásadou proporcionality. OP VaV definuje úlohy CKO, RO a SORO v oblasti hodnotenia, ktoré sú pre jednotlivé úrovne hodnotiacich orgánov jasne vymedzené a pomocou nich je zabezpečené ich vzájomné prepojenie za účelom efektívnej analýzy účinnosti realizačných procesov, zlepšenia kvality a formovaní odporúčania na zvýšenie efektívnosti opatrení.

V záujme zabezpečenia evidencie, spracovávania, exportu a monitorovania dát o programovaní, projektovom a finančnom riadení, kontrole a audite ŠF a KF a zlepšenia výmeny informácií o vykonávaní operačných programov prostredníctvom údajov elektronickými prostriedkami je k dispozícii centrálny IT monitorovací systém pre ŠF a KF (ITMS). OP VaV definuje štruktúru ITMS a formy elektronickej komunikácie medzi ITMS a databázou EK a taktiež úlohy CKO, RO a SORO vo vzťahu k ITMS. Stanovené úlohy na jednotlivých úrovniach riadiacich orgánov a technické zabezpečenia zberu, evidovania, spracovania monitorovacích údajov a hodnotiacich správ vytvárajú dostatočný systém na zabezpečenie požadovaného riadenia a kontroly implementačných aktivít a spĺňajú požiadavky kladené na zabezpečenie prenosu informácií prostredníctvom elektronickej komunikácie medzi SR a databázou Európskej komisie.

Pri príprave príručky pre prijímateľov na užívanie verejnej časti ITMS odporúčame zodpovednému orgánu vykonať pilotné testovanie pre zistenie spätnej väzby od používateľov príručky.

5.3. Systém finančného riadenia a kontroly

V oblasti návrhu systému finančného riadenia a kontroly OP VaV definuje, že systém finančného riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu zahŕňa komplex na seba nadväzujúcich a vzájomne prepojených podsystémov a činností, prostredníctvom ktorých sa zabezpečuje účinné finančné plánovanie, rozpočtovanie, účtovanie, výkazníctvo, platby prijímateľom, sledovanie finančných tokov a finančnú kontrolu a audit pri realizácii pomoci z ES.

Okrem riadiaceho orgánu OP a delegovania právomocí na SORO, majú členské štáty povinnosť podľa článku 59 povinnosť určiť certifikačný orgán a orgán auditu. Certifikačný orgán je určený na certifikáciu výkazov o výdavkoch žiadostí o platbu pred ich zaslaním na Komisiu. Orgán auditu je funkčne nezávislý orgán od riadiaceho alebo certifikačného orgánu, ktorý je zodpovedný za overenie účinkov fungovania systému riadenia a kontroly. Pre OP VaV sú do systému finančného riadenia operačného programu sú zapojené nasledovné subjekty: riadiaci orgán, certifikačný orgán, platobná jednotka a orgán auditu.

Funkciu certifikačného orgánu stanovuje článok 61 všeobecného nariadenia. Funkciu certifikačného orgánu pre OP VaV vykonáva Ministerstvo financií SR (MF SR) a funkciu platobnej jednotky zabezpečuje Ministerstvo školstva SR. Funkcie orgánu auditu stanovuje článok 62 všeobecného nariadenia. Pre OP VaV funkciu orgánu auditu zabezpečuje MF SR.

OP VaV definuje konkrétne úlohy a zodpovednosti pre jednotlivé orgány finančného riadenia a kontroly, ktoré sú v plnom súlade s požiadavkami článkov 61 a 62 všeobecného nariadenia. Určené funkcie jednotlivých kontrolných orgánov dávajú predpoklad pre zabezpečenie a správne fungovanie systému finančného riadenia a kontroly finančných platieb. Sú predpokladom pre naplnenie požiadaviek článku 70 všeobecného nariadenia pre plnenie zodpovednosti členského štátu voči EK, ktoré sa týkajú účinného fungovania systému riadenia a kontroly, prevencie, zisťovania a nápravy nezrovnalostí a prípadne vymáhania neoprávnene vyplatených súm spolu s úrokmi z omeškania.

6. VYUŽITIE ODPORÚČANÍ EX-ANTE HODNOTITEĽA V PROCESE TVORBY OP

Odporúčanie ex-ante hodnotenia		
Odporúčanie	Fáza hodnotenia	Miera akceptácie*
Doplnenie analytickej časti o dôvody, ktoré viedli k vzniku problémov a sú príčinou súčasnej situácie v oblasti výskumu a vývoja v SR.	1	1
Doplnenie analytickej časti o dodatočné informácie a údaje za jednotlivé regióny, ktoré môžu byť využité pre identifikáciu a hodnotenie možných indikátorov.	1	1
Úprava údajov, ktoré sa vzťahujú k stavu infraštruktúry vysokých škôl.	1	2
Úprava faktorov SWOT analýzy	1	3
Úprava definovaných faktorov rozvoja	1	3
Úprava komplexu kontextových a programových indikátorov	3	3
Kvantifikácia hodnôt navrhnutých indikátorov	3	3

* 3 – úplná, 2 – čiastočná, 1 - neakceptované

POUŽITÁ LITERATÚRA

1. Oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu: Budovanie našej spoločnej budúcnosti: Politické výzvy a rozpočtové prostriedky rozšírenej Únie v rokoch 2007-2013 KOM(2004) 101. <http://coropinions.cor.europa.eu/coropiniondocument.aspx?language=sk&docnr=162&year=2004>
2. Akčný plán Slovenskej republiky pre oblasť vedy, výskumu a inovácií. www.iminerva.sk/dokumenty/ap/Aveda.doc
3. Aktualizovaný konvergenčný program Slovenska na roky 2004 až 2010. <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=120>
4. COM (2006) 815 2006/0271/CNS Proposal for a COUNCIL DECISION On guidelines for the Employment Policies of the Member States. http://ec.europa.eu/employment_social/employment_strategy/index_en.htm
5. EC. Ex Ante Evaluation. A Practical Guide for Preparing Proposals for Expenditure Programmes. 2001. http://ec.europa.eu/budget/evaluation/pdf/ex_ante_guide_en.pdf
6. EC. Indicative Guideline on Evaluation Methods: Monitoring and Evaluation Indicators. 2006. http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/doc/indic_en.pdf
7. EC White Paper A New Impetus for European Youth, Brussels, 21.11.2001 COM(2001) 681 final. http://ec.europa.eu/youth/whitepaper/download/whitepaper_en.pdf
8. eEurope+, Spoločné úsilie zamerané na implementáciu informačnej spoločnosti v Európe, Akčný plán vypracovaný kandidátskymi krajinami s podporou Európskej komisie. http://www.minedu.sk/vs/IT/PIS/priloha_1_eEurope+.doc
9. European Research Area: providing new momentum-Strengthening-Reorienting - Opening up new perspectives. COM (2002) 565 final, Oznámenie Komisie - Smerom k európskej stratégii pre nanotechnológie /* KOM/2004/0338 v konečnom znení */. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52004DC0338:SK:HTML>
10. Horňáková, R. Hodnotenie inovačného potenciálu, inovatívnosti a verifikácia funkčnosti inovačného modelu v podmienkach vybraných malých a stredných podnikov DSP. Dizertačná práca. Zvolen, 2006. 171 s.
11. Interinstitutional Agreement between the European Parliament, the Council and the Commission on budgetary discipline and sound financial management (OJ n° C 139 of 14/06/2006). http://ec.europa.eu/budget/documents/multiannual_framework_en.htm
12. KOHÚT, M.: O reforme Regionálnej politiky EÚ pre roky 2007-2013. http://www.eac.sk/team/Koh%FAt,M_O%20reform%20Region%E1lnej%20politiky%20E%DA.pdf
13. Konceptia územného rozvoja SR. http://www.enviro.gov.sk/minis/uzemne/kurs_2001/2_regulativy/01_zavcast.pdf
14. Kotler, Ph. Marketing Management. 10 rozšírené vydanie. Praha: Grada, 2001. 719 s.
15. Kotler, Ph. – Armstrong, G. Marketing. Bratislava: SPN, 1992. 385 s.
16. Kupkovič, M. a kol. Podnikové hospodárstvo. Komplexný pohľad na podnik. Bratislava: Sprint, 1996. 345 s.
17. Lisabonská stratégia. European Council of Lisbon, march 2000. http://europa.eu/scadplus/glossary/lisbon_strategy_en.htm, <http://www.euractiv.com/en/agenda2004/lisbon-agenda/article-117510#summary>
18. Memorandum o celoživotnom vzdelávaní sa. Pracovný materiál Európskej komisie. http://www.minedu.sk/DVZ/VDOC/2000_memorandum_o_celozivotnom_vzdelavani.pdf
19. Modernizácia vzdelávania a odbornej prípravy (2006/C 79/01). http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/sk/oj/2006/c_079/c_07920060401sk00010019.pdf
20. Nariadenie EP a Rady (ES) č. 1081/2006 z 5. júla 2006 o Európskom sociálnom fonde, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1784/1999. [http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/fse/ce_1081\(2006\)_sk.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/fse/ce_1081(2006)_sk.pdf)
21. Nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 z 11. júla 2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1260/1999.

<http://www.strukturalnefondy.sk/Documents/2007-2013/Legislativa%20ES/1083-2006.SLOV.pdf>

22. Nariadenie Rady (ES) č. 1084/2006, z 11. júla 2006, ktorým sa zriaďuje Kohézny fond a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1164/94. [http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/cohesion/ce_1084\(2006\)_sk.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/cohesion/ce_1084(2006)_sk.pdf)
23. Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja. <http://www.tur.vlada.gov.sk/data/files/950.pdf>
24. Národný program reforiem pre Slovensko. <http://www.finance.gov.sk>
25. Národný strategický referenčný rámec 2007 – 2013. <http://www.build.gov.sk>
26. Smernica 2001/42/ES ER a Rady z 27. júna 2001 o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie. <http://www.sazp.sk/eia/legislativa/5.htm>
27. Stratégia trvalo udržateľného rozvoja. Presidency Conclusions – Göteborg, 15 and 16 June 2001, SN 200/1/01 REV 1. http://ec.europa.eu/governance/impact/docs/key_docs/goteborg_concl_en.pdf
28. Rozhodnutie EP a Rady č. 1720/2006/ES z 15. novembra 2006, ktorým sa ustanovuje akčný program v oblasti celoživotného vzdelávania. http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/sk/oj/2006/l_327/l_32720061124sk00450068.pdf
29. SAV. Ekonomické a sociálne súvislosti integrácie Slovenska do Európskej únie. <http://www.ekonom.sav.sk/Files/Studia2003.pdf>
30. Sedlačko, M. a kol. Správa k fáze II ex-ante hodnotenia špecifickej priority 3.1 NSRR Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť. 2006. www.minedu.sk/exante
31. Stratégia konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 http://www.minedu.sk/VaT/VDOC/20060922_StrategiaKonkurencieschopnostiSR.doc